

Slovenska zveza na Švedskem

Pomlad / Våren 2006
Št./Nr 14 Letnik/Årgång 5

Slovenska riskförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 14 Letnik / Årgång 5

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Razglednica: Maksim Gaspari, (1883-1980), slikar in karikaturist; Domovina, mili kraj Vir: Razglednico poslal v uredništvo Lojze Hribar, februar, 2006 Ozadje/Bakgrund: Slovenska ljudska noša

VSEBINA

INNEHÅLL

3	Uvodna beseda	Inledningsord
4	Slovenska zveza	Svenska riksförbundet
6	Novice iz društev	Föreningsnytt
23	Naša cerkev	Vår kyrka
24	Druge novice	Andra nyheter
25	Znani rojaki	Kända landsmän
32	Vaša pisma	Era brev
33	Reportaže	Reportage
38	Zanimivosti	Aktuellt
43	Kultura	Kultur
46	Arhiv	Arkiv
48	Naslovi	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: Zvonko Bencek

Naslov uredništva/Adress: Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta/ E-post: budja @bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja, 2006

***Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 maj 2006***

8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik,

ki ponazarja hvaležen in zavezujoč spomin in opomin na tisto, zaradi česar smo Slovenci postali in obstali narod z lastno zgodovino, sedanostjo in prihodnostjo. Pri vsem tem je naša kultura odigrala pomembno vlogo, saj ima neposredno povezavo z vrednotami, je kot njiva, na kateri uspevajo vrednote, je nekaj, kar nas dela ljudi. Kultura je tako edino področje človekove svobode in resnične ustvarjalnosti.

Kultura je hkrati tudi ustvarjalka človekove osebnosti in njegove interesne družbenosti, ki jo imenujemo občestvenost, kamor spada tudi narod. Slovenci smo namreč Slovenci le po slovenski kulturi in ne po čem drugem; vse drugo – od pridobitništva do povzpetništva, kariere in napredka je le v službi slovenstva, oziroma slovenske kulture, tako vsaj naj bi bilo.

Biti človek vesti, zavesti in samoza-vesti pomeni upirati se s svojo držo in dejavnostjo modernemu nihilizmu, saj se zavestno krepi iz zvestobe svojim koreninam iz katerih je pognal in iz katerih raste v prihodnost. Če bomo Slovenci gojili tisto, po čemer smo postali to, kar smo, se pravi osebnostni ljudje z dušo in srcem in s slovensko zavestjo, pripadniki slovenskega naroda s samoniklo kulturo in prihodnostjo, člani človeške družbe, ki tej družbi lahko tudi kaj dajo, ne le od nje pričakujejo ter so zato zase in za družbo nenadomestljivo dragoceni, tedaj bo slovenska sedanost zdrava.

Življenje človeka – sedanost - obsega včeraj in jutri, preteklost in prihodnost.

*Povzetek - Naša luč, Dr. Marko Dvorák,
febr. 2001, št 2, letnik 50.*

Spoštovani rojaki!

Uvajamo novo rubriko **ZNANI ROJAKI, KÄNDA LANDSMÄN**, s katero pričakujemo, da bomo pridobili k sodelovanju številne slovenske dopisnike; pišite v uredništvo in predstavite širšemu krogu bralcev Informativnega GLASILA sami sebe, svoje sorodnike, prijatelje ali znance. Življenje je kratko, naglo nam uhaja in nepopravljiva škoda je, če zamolčimo dejavnosti in prizadevanja Slovencev na Švedskem. Priložnosti ne bo nikoli več nazaj, zato ne odlašajmo. Vi sami najbolj veste, kaj je zanimivo tudi za druge, navsezadnje je zanimivo vse, saj smo ljudje vsak zase nekaj posebnega in naša življenjska usoda prav tako. Pri tem imejmo v mislih, da bo to prav gotovo zanimalo naše poznejše rodove. Torej, vljudno vabljeni k sodelovanju!

Smo v postnem času, na prag prihajajo velikonočni prazniki. V uredništvu Informativnega GLASILA voščimo svojim bralcem

**VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!
GLAD PÅSK!**

Urednica Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Pomlad je pred vrati, zima nas bo kmalu izpustila iz svojega trdega objema. Sonce in toplo vreme nas bosta rešila bele zimske odeje, narava se bo prebudila in se počasi spreminjala v zelenico.

Z 8. februarjem, slovenskim kulturnim praznikom se je prebudilo delo v slovenskih društvih. V nekaterih društvih so se krožki začeli že v januarju, v ostalih, ki nimajo krožkov pa začnejo s pustno veselico oziroma se zdramijo iz zimskega spanja najkasneje v marcu za Dan žena.

Tudi v Slovenski zvezi je že vse pripravljeno na letošnje delo in aktivnosti. Naj omenim najvažnejše: občni zbor in obletnica pevskega zbora

v Malmöju bo četrto soboto v aprilu, v juniju bo organizirala SKM iz Göteborga romanje v Vadsteno. Konec avgusta bo Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla, prvo soboto v oktobru bo spet tradicionalno Slovensko srečanje, ki ga organizira SKD France Prešeren iz Göteborga. V novembru bomo imeli sestanek in konferenco Slovenske zveze. V društvih pa boste organizirali piknike, vinske trgatve, martinovanja, izlete, miklavževanje, novoletne zabave in še marsikaj drugega, kar je pomembno za delo vašega društva.

O vsemu temu pa bomo pisali v Informativnem glasilu, ki bo objavljalo napoved vaših prireditev, nato pa boste lahko napisali nekaj vrstic in poslali kakšno sliko, da boste tako obeležili delo vašega društva. Ja, to pa je zelo pomembno, da se oglasite redakciji glasila z nekaj vrsticami in morda tudi fotografijo, tako da bodo vsi vedeli, da se pri vas tudi nekaj dogaja.

V minulem letu nam je bilo odobrenih več projektov. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Ministrstvo za kulturo sta nam ekonomsko pomagala, da smo lahko tiskali Informativno glasilo. Švedski zavod za kulturo pa nam je to prošnjo odbil, čeprav smo pod leta 2000 pa do

danes izgubili že skoraj 60% ekonomske pomoči od Zavoda za integracijo.

Zaradi tega pa nismo padli na kolena, s trdim delom smo zmanjšali stroške organizacije Slov. zveze in se obrnili na matično domovino s prošnjami za zanimive projekte, ki se nanašajo na obstoj slov. društev in slovenske besede na Švedskem. Te prošnje so bile zmeraj pozitivno odobrene, čeprav moramo konec leta poslati obširna poročila s kopijami računov v Slovenijo, nam ni žal tega dela.

Program dela 2006

- 22. aprila občni zbor Slovenske zveze v SD Planika, v Malmöju.
- 26. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla.
- 7. oktobra, Slovensko kult. srečanje v Göteborgu (SKD France Prešeren)
- November, Novemberska konferenca in sestanek UO Slovenske zveze.
- Med letom, srečanja slovenske mladine.
- Tečaj za pevovodje v Malmöju, še ne vemo datuma.

Vse datume mora potrditi občni zbor Slovenske zveze.

SLOVENSKA ZVEZA NA SVEDSKEM

slovenska.riksforbundet@telia.com

Iz Malmöja so sporočili, da bodo imeli 22. oktobra 30-obljetnico pevskega zbora v prostorih PRO, tam kjer so imeli proslavo v novembru 2004. To pomeni, da bi radi, da prenesemo občni zbor Slovenske zveze na nov datum: **sobota, 22. april 2006.**

Upam, da se vsi strinjate s tem, če ne, pošljite svoje pripombe na E-mail Slovenske zveze. Za tiste, ki ne veste, sporočam, da sem 14 dni ležal v postelji in v dnevni sobi, ker sem imel zelo močno vrtoglavico z bolečinami v glavi in drugimi posledicami. Zdravniki so rekli, da je bil virus na *balansnerven* (živec za ravnotežje). Danes sem prvič po 14 dneh šel na krajši sprehod, seveda s smučarskimi palicami, ker mi še ni prav dobro. Lep pozdrav vsem.

Ciril M. Stopar

PS Predsedniku Cirilu Stoparju hvala za prispevek, želimo mu skorajšnje okrevanje. Slovencem na Švedskem je oseba Cirilovega kova nadvse potrebna, predvsem v vlogi predsednika Slovenske zveze na Švedskem. Hvala, Ciril!

Ciril M. Stopar
Uredništvo

Novice iz Planike

Za nami je še eno, lahko bi rekli plodno leto, za nami je tudi letos dobro obiskan Občni zbor – triintrideseti po vrsti – le kam teče čas? Če je bilo na zboru precejšnje število članov pa to še ne pomeni, da je bilo dovolj tudi kandidatov na volitvah za upravni odbor. Nasprotno; večina prisotnih je glasovala, da ostane na čelu društva ista, že prekaljena ekipa, ki je vodila Planiko zadnjih pet let. To pomeni, da ostaja predsednica **Ivanka Franseus**, podpredsednica **Marjeta Pagon**, tajnik **Jožef Ficko**, blagajnik **Jože Kenič** in član UO **Jože Bergoč**.

Že na prvem setanku takoj po Občnem zboru si je Upravni odbor zadal več nalog. Nadaljevali bodo z vsemi, v tem času že dobro vpeljanimi aktivnostmi.

Društvena kronika

Letos spomladi praznujeta okroglo obletnice Anika Hozjan, dolgoletna članica Planike in Zvone Podvinski, slovenski dušni pastir. Anika bo 16. marca dopolnila 70 let, Zvone pa 6. aprila 50. Še na mnoga srečna leta! Obema naše iskrene čestitke

Važno obvestilo veseljakom!

22. aprila prireja pevski zbor Planika proslavo 30. obletnice ustanovitve. Zabava bo potekala v dvorani PRO, Spångatan 37 v Malmö, za ples igra slovenski ansambel Vlado. Informacije od 15. marca naprej na telefon: 040 – 49 43 85 Ivanka, ali pa na 040 – 94 26 52 Marjeta. Preko elektronske pošte je naslov; f.franseus@globalnet.net ali pa: jozef.ficko@bredband.net Dobrodošli

Tečaj angleškega jezika bo tudi v bodoče ob ponedeljkih, vsak torek pa bodo vaje moškega pevskega zbora Planika. Ob četrkih poteka v društvenih prostorih tudi tečaj italijanščine, vsak petek pa je poleg kuharskega tečaja Planika odprta tudi za naključne obiskovalce, ki si lahko poleg prijetnega srečanja s prijatelji in znanci, privoščijo še kozarček ali dva.

Jeseni in pomladi, od septembra do aprila pa je vsak zadnji petek v mesecu rezerviran za čedalje bolj priljubljene skupne društvene večerje. Za zadnje poskrbijo zelo dobre kuharice in kuharji, člani društva, za katere ne bi nihče vedel kakšnih mojstrov in so zmožni, če ne bi občasno kuhali tudi za Planiko.

Koledar prireditev, prvo trimesečje 2005:

V soboto, 21. januarja ob 17.00 smo imeli Občni zbor z večerjo

Petek, 24. februar ob 18.00: pustna zabava, kateri se ne boste odrekli, če je v vas vsaj malo slovenskega duha, saj je pust važen sestavni del naše tradicije. Skupna večerja.

Sobota, 11. marec ob 19.00 proslava mednarodnega praznika žena s kulturnim programom in večerjo.

Petek, 31. marec ob 19.00: skupna večerja z vinom in pesmijo.

DOBRODOŠLI MED NAS!

Načrt dela v letu 2006

- Januar : Družabni večeri ob sobotah
Februar: Srečanje ob sobotah, valentinovo, maškerada?
Marec: Dan žená
April: Kres v naravi (pri družini Macuh na Husti)
Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)
Predstavitev slov. kulture (sodelovanje z drugimi društvi) na Gamle Gårdenu
Junij: Praznovanje poletnega časa (Midsommar)
Od meseca Julija in pa vse do konec septembra
delo v društvu po dogovoru
Oktober: Družabni večeri v prostorih društva
November: Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev.
November: Praznovanje očetovega dne in martinovanje
December: Miklavževanje, družabni večeri in silvestrovanje

Vabljeni tudi k naslednjim aktivnostim, ki jih imamo med tednom v prostorih društva. V bližini društva imamo lepo balinarsko igrišče, vsakdo se lahko pridruži in se malo povese ob balinanju.

Po dopustu je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in sveže trenutke v gozdovih.

Ob torkih in sredah ženski krožki od 16.00 ure naprej, vabljene vse k sodelovanju. Ob četrkih pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Za uvod leta 2006

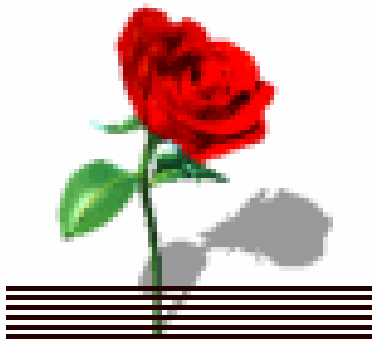
Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu. V letu ki je pred nami naj nam prinese dosti veselja, srečanj, družabnosti med nami vsemi. Naj bo leto polno radosti, sreče ter upanja v društvu in pri vsakem posamezniku doma. Vsi skupaj vemo kako pomembno je, da se družimo, da pokramljamo in obujamo stare spomine, si izmenjamo novosti, kajti tako dosežemo še lepše stike med seboj. Pomembno je zelo, da vemo drug za drugega, da si pomagamo, saj v takšni slogi lažje prenašamo težave in skrbi, vsekakor pa lepše preživljamo dneve in noči.

Bistveno in pomembno je to, da se med nami vzpostavi in poglobi odnos medsebojnega zaupanja sodelovanja, spoštovanja in potrpljenja. Naj življenje teče brez večjih težav in skrbi, saj tako vedno vsak drug drugemu želi. Pa tudi če gđaj pride do večjih težav ali skrbi! ne pozabi "prijatelj prijatelja" nikdar ne zapusti, če le ne drugače kakor s skromno besedo ali s stiskom roke prijatelj prijatelju vse pove.

Kot predsednik društva želim in upam da se dobivamo večkrat v čim večjem številu, čim več veselja pri vseh teh navedenih aktivnosti, vsekakor imam veliko željo, da se nam

pridružijo mlajši člani in članice društva, da so med nami v središču pri vseh dejavnostih, torej povabimo naše najmlajše k sodelovanju, pridobimo jih v sredino naših srečanj in druženj tukaj v društvu Simon Gregorčič v Köpingu.

Čestitke članom društva Simon Gregorčič

Čestitka Faniki

Draga Fanika naše želje in besede tako zvenijo,
vsi člani društva ti takole želimo.

Zdravja obilo ti najlepše bo darilo,

Sreča in veselje so naše želje.

Z naše strani pa čestitka takole zveni.

Naj sreča zdravje te spremlja vse povsod.

Na poti skozi življenje pa naj te spremlja ljubi bog,

Upanje in pa ljubezen pa naj te vodi skozi življenje.

Fanika vse najboljše vam želimo.

Čestitka Jožetu

Meseca januarja je prav tako slavil svoj osebni praznik član društva JOŽE LADIČ, naj bo življenje polno zdravja, upanja in radosti; veselja vam želimo člani in prijatelji društva Simon Gregorčič.

Jože vse najboljše vam želimo!

Čestitka Franjotu

Slavje v društvu se nadaljuje; svoj osebni praznik član društva gospod Franjo Breznik praznuje, naj mu sonce sreče sije, dokler mu življenje bije, posebno pa še ta dan, ko ima svoj rojstni dan! Veliko zdravja, osebne sreče mu želimo, da bi ga res zdrav in vesel praznoval še vrsto let, ter da bi še naprej ostal tako zvest član in prijatelj nas vseh ki se tako rekoč srečujemo v vsakdanjem življenju.

Franjo vse najboljše vam želimo!

Dragi jubilarji, naj vam čestitke sežejo globoko v srce, saj so res iskrene vam namenjene. Vsi člani in prijatelji društva Simon Gregorčič želimo, da se še večkrat v dobri družbi skupaj dobimo. S temi besedami in željami vse najboljše, zdravja, sreče in veselja. Sprejmite čestitke za rojstni dan je želja vseh v društvu

Za društvo „Simon Gregorčič Köping,“

Alojz Macuh

Nekrolog

Takole, vse pogosteje se dogaja, da nas doseže vest o smrti katerega od rojakov, živečega na Švedskem. Vse to potrjuje, da čas naglo teče, naše življenje je kratko, začenja nam uhajati iz rok...

Vse prezgodaj nas je v januarju letos zapustil g. Filip Bončina, v zadnjih letih aktiven član društva Lipa iz Landskrona.

V zadnji pozdrav mu želimo večni mir, naj mu bo švedska zemljica lahka, njegovim najdražjim pa izražamo globoko sožalje.

Člani in prijatelji društva Lipa, Landskrona

Štefka Berg

Slovenski dom**Poročilo iz Göteborga**

a) Tretja generacija Slovencev se je predstavila y "Lucijatåget" in z božičnimi napevi

b) Prva, druga in tretja generacija družine Zupančič v Göteborgu, dec 2005; Foto: Marija Kolar

Tukaj, na južnem delu Švedske, se kar ne moremo pohvaliti z belim Božičem. Vse je bilo sivo in umazano. Po prazniku je zapadel sneg in pobelil pokrajino in mraz z ivjem na drevesih. Pogled je bil čudovit in otroci so dobili svoje. Lahko so izkoristili sanke in smuči, katere so dobili od *božička*.

- a) *Smo kar sami pristopili z glavnikom in pokrovkami, pa je bil domači orkester tu*
 b) *To je seveda povzročilo smeh in dobro voljo*

Srečanje treh generacij 10. decembra 2005 se je začelo ob lepi pripravljene dvorani z dobrodošlico, aperitivom in nasmejanimi obrazi. Takrat so tudi kuharice imele prosto, naročili smo večerjo. Malo pomoči je seveda bilo potrebno, da so vsi dobili še toplo večerjo. Gobja juha, pečen krompir, oxfile s prikuho in solata. Tudi za pijačo smo poskrbeli. Katarina je pripravila presenečenje s starši najmlajše generacije. Luciatâget kjer so Johanna, Martin, Simon, Jakob, Emma, Mikaela in Sofia peli Sveto noč po slovensko. Ti so po svoje pokazali in popestrili večer. Druga generacija, harmonikaš Jože je raztegnil harmoniko, da so zazvene slovenske viže in pesmi. Prvi pogumni plesalci so napolnili plesišče in dobre volje res ni manjkalo. Kadar je Jože bil osamljen sva pristopila Zvone na glavnik in jaz na pokrovke, da je zvenelo res kot orkester.

Ob tej priložnosti smo obdarili dva člana, ki sta zaslužno stopila v pokoj, Stane in Štefka sta prejela vsak darilni bon in cvetje. Tudi na bolne smo se spomnili, saj je dobro vedeti, da ob težkih trenutkih nekdo stoji ob strani in se spomni vsaj s cvetjem. Feliksu, Lojzetu, Zenonu in Ivanki smo dali vedeti, da je pomoč vedno blizu. Želimo, da bi se pozdravili in hvala za Vašo pomoč v društvu. Slovenski Dom je finančno stal za cel večer.

Upokojenec Stane, po srcu še vedno mladenič
 Božični bazar je bil 19. in 20. novembra 2005, kjer smo prodajali ročna dela, ki smo jih sami naredili na srečanjih po sredah. Mislim, da smo prodale za 3700:--, manj kot leto 2004. Denar gre za šole in potrebščine v tretji svet. Vsem, ki ste pomogli in doprinesli po svoje, hvala.

Vele babice so bile v začetku decembra v Rostocku, kjer so malo nakupovale, si ogledale mesto in kaj je najbolj važno, bile so skupaj, imele čas za pogovor in smeh. Nabrale so novih moči, da bodo dočakale do novega potovanja.

Sama se nisem mogla pridružiti babicam ker sem čakala na vizo za Avstralijo in potni list je bil v Berlinu. Ja, z možem Karlijem sva se odpravila 5. januarja v Avstralijo na obisk k sestri in svaku. Tukaj je bilo belo in mrzlo, prav tako na Dunaju, kjer sva prestopila za 12-urno potovaje v Kuala Lumpur-Malaysia. Prosti čas tam sva izkoristila, da sva si ogledala letališče in trgovine. Posebno naju je presenetila čistoča, niti papirčka na tleh in sredi zgradbe nekakšen akvarij (zaradi vlage), visoke palme in drevesa. Nadaljevanje za Melbourne še 8 ur z avijonom, ki je bil zaseden do zadnjega sedeža. V Melbournu v petek večer toplo in prijetno snidenje s sestro Anico in svakom Lojzetom. Po levi strani vozišča do njenega doma v Craydonu. Klepetali smo pozno v noč in

naredili načrte kaj vse bi rada videla.

a) Po marmornatih stopnicah v Parlament

b) Hoja po strehi Parlamenta

Kar že naslednji dan ogled mesta Melbourne iz 54 nadstropne stolpnice Rialto Towers. Zares veliko raztegnjeno mesto. Obisk v casinu nas je stal nekaj dolarjev, saj smo želeli poskusiti srečo. Tudi spomenik in muzej padlih borcev je bil deležen našega obiska. V tej državi so razdalje zelo velike in do Sydneya je ca 863 km. Ogledali smo si Opero, ki je do 80% grajena in opremljena z avstralskega materiala, 10% stekla iz Francije in 10% ploščice na strehi iz Švedske, Höganäs. Malo sem bila kar ponosna, ko je vodič to povedal. Ni se pa spomnil, če je kdaj operna pevka Birgit Nilsson pela v tej operi. Danski arhitekt Jörn Utzon je dobil to čast, da bi naj zgradil to stavbo. Z na pol dokončano Opero je nato zapustil Avstralijo in odšel domov na Dansko. Delo je po vseh problemih dokončal avstralski arhitekt in tudi cena je bila dosti dražja, kot je bilo od začetka načrtovano. Kraljica Elizabeth II je 18.9 1973 svečano otvorila to Opero, katera je ponos domačinom in po svetu. Niti na otvoritev se Jörg Utzon ni odzval vabilu, da bi prisostvoval. Opera je lepo razporejena s študiji za glazbene in gledališke predstave, akustika je čudovita. Ploščice na strehi so tako gladke in čiste, nobena umazanija se jih ne prime, ves prah opere dež.

Znani Harbour most je potrebno prehoditi peš, saj je razgled po Sydneyju nadvse veličasten. Srečali smo kar nekaj poročenih parov, ki so se fotografirali pod mostom, to je nekakšna tradicija. Z ladjo smo se peljali tudi po zalivu. Celo mesto vrvi od turistov, raztav na trgih in domačinov, ki vsi uživajo ob razgledu in kavi.

Nato pot za Canberro glavno mesto, ki leži med dvema velikima mestoma Sydney in Melbourne. Parlamentno hišo smo si ogledali od znotraj. Tukaj je bil prost vstop, vsi ki delajo

plačujejo davek in zato je to ljudska hiša. Tudi ta je zgrajena iz avstralskih izdelkov, rdeči grobi pesek je iz Tasmanije in prav tako iste barve je blago v eni izmed kongresnih sob, prav tako zelena v drugi sobi, kar je barva dreves. Mogočna zgradba je delno pod zemljo in velik stolp na sredini na katerem ponosno vihra Avstralska zastava. Na strehi parlamenta raste trava in smo se sprehajali po njej. Zaradi varnosti so sedaj napravili ograjo, prej si lahko šel vse do ceste po travi do ceste, ki vodi do hiše. Veliko zaposlenih, v zgradbi je 3000 ur in v eni od velikih dvoran je na eni celi steni dvorane izšita slika dreves, železnice in kometa. Zato so porabili 475 kg volne. V parlamentu imajo 179 poslancev, ki zastopajo 20 milijonov prebivalcev. Seveda imajo tudi občinske predstavnike. Kadar slišimo o požarih in velikih površinah, ki so pogorele, si je težko predstavljati kako je to mogoče. Miljo za miljo ceste, ki je ravna in ob cesti zelena drevesa in rjava suha trava. Od vetra je odvisno koliko zgori, včasih tudi hiše, ki so v tem območju. Voda je v Avstraliji zelo cenjena in na žalost so rezervarji zadnja leta polni le do 57%.

Nato smo v Craydonu, kjer smo odhajali na izlete v bližnjo okolico. Sovereign Hill v Ballarat, kjer so nekdanje kopali zlato in je celo mesto ostalo tako ohranjeno kot je bilo takrat. Sedaj poskušajo pokazati turistom, kakšno življenje je bilo takrat, so oblečeni v tamkajšnje obleke in vse kar so takrat rabili, pošto, knjižnico, trgovine, brivnice itd. Poskusili smo srečo,

da bi morda našli kakšno zlato zrno v pesku in vodi, pa na žalost je bilo naše vaskanje zaman. Nedelja 43,5 °C vročine, odpravili smo se na kopanje. Kopanje in hoja po toplem pesku je bila dogodivščina zase. Veliki valovi oceana proti obali, deskarji, ki si upajo jahati po valovih, to se mora doživeti.

a) Mesto kopačev zlata je ohranjeno do danes

b) Iskalca zlata tokrat nista imela sreče

To nedeljo smo imeli poseben cilj, Phillip Island. Na določenem delu obale so stopnice iz cementa, omejitvev, do kje se lahko gre. Posedli smo, se ogrnili s toplimi jaknami in strmeli v razburkano morje. Še deževati je začelo. Veliko nas je sedelo na stopnicah vseh narodnosti. Vsi gledamo v morje in čakamo.

Mračni se in točno ob 21. uri pridejo prvi pingvini 33 cm visoki iz vode v skupinah. Počasi po vrstnem redu prihajajo na obalo, do svojih mladičev, ki željno čakajo na starše in hrano. Po celem otoku so luknje v travi in gnezdo mladičev, ki so skriti podnevi in se pokažejo šele

zvečer. Ta večer jih je prišlo okrog 900. Različno je od 700--2000 jih pride, saj morajo daleč po hrano. Spremljali smo jih po posebni poti in slišali radostne klice mladičev. Pingvini so boječi, zato ni bilo dovoljeno nobeno fotografiranje ali filmanje.

a) Veseli turisti pred Opero b) Sprehod po mostu Haubor c) Pri slovenski maši in nato pred cerkvijo d) Kače sploh niso tako hladne živali, Živalski park Healesville Foto: Marija Kolar

Slovenci v Melbournu so lahko ponosni, imajo slovensko cerkev, slovenski dom za ostarele, slovenski dom Melbourne, eden od štirih. Slovensko Radijsko oddajo, torek, četrtek in nedelja. Tako zvedo za vse novice iz Slovenije in okolice. Pridne roke Slovencev so zgradile cerkev in lahko razumem, ko jo svak Lojze bil ponosen, ko se je hčerka Lydija poročila v tej cerkvi in njeni otroci so krščeni, saj je ata in dedek pridno nadzaroval in gradil. Slovenski kulturni Dom Melbourne je na samem vrhu v gozdu, razgled nad mestom in zeleno naravo. Dvorana za okrog 300 ljudi, kuhinja in spodnji prostori z barom. Lovska hiša s trofejami po zidu in pokali krasijo ta prostor. Balinarji imajo prostore s štirimi banami in če je lepo vreme lahko pečejo na žaru kar zunaj. Da smo si vse to lahko ogledali, to nismo načrtovali. Predsednica društva Melbourne je umrla komaj 63 let stara. Milena Brgoč je veliko doprinesla, da so s sodelavci lahko uredili rastavo slovenskih imigrantov. Bila je tudi deležna, da se delo društva aktivira, s slovensko knjižnico, ki ima 3400 knjih. Bila je zelo aktivna in gotovo jo bodo pogrešali.

Vesel je bil slovenski župnik Ciril Božič, ki je že v januarju imel več krstov kot vse celo lansko leto, to pomeni, da Slovenci ne bodo izumrli. Z veseljem mi je razkazal cerkev, pohvalil pridne Slovence. Imela sem občutek, da so Slovenci tam bolj složni in držijo skupaj, morda tudi zato, ker so tako daleč od domovine. In seveda kar štiri društva za izbirat. Po maši kava, pelinkovec s keksi v dvorani pod cerkvijo in kot v čebeljaku. Vesel pogovor med znanci in prijatelji.

26. januarija je odšla skupina Slovencev v Novo Zelandijo na izlet za 17 dni. Konec maja se odpravlja skupina Slovencev v Slovenijo. Ogleдали si bodo domovino, nekateri niso bili doma 26–30 let. Izlet bo 17 dni in vračanje v Avstralijo je različno, eni bodo ostali do 3 mesece. Imajo dobrega organizatorja Staneta Prosenak, ki ima tudi dobro sodelovanje s turistično agencijo Sajko iz Slovenske Bistrice. Kadar bi si Slovenci radi ogledali Australijo jim Stane lahko svetuje in pomaga pri prenočitvah. Kako malo je potrebno, da se lahko dobro sodeluje, le malo dobre volje.

Ogled Zadoškega vrta Healesille, kjer smo si ogledali kenguruje, wombats, orle, kače, dingos, pelikane in ne na zadnje koale. Majhni leni medvedki, ki prespijo velik del svojega življenja, saj tisti eukalyptusi vsebujejo snov, ki ga samo koale lahko prebavijo in to jih uspava. V Avstraliji je sedaj poletje in imeli smo srečo z vremenom. Ne bi mogla iti iz Avstraije, da ne bi kupila kar sem si najbolj želela, miniaturne koalamedvedka zase in za vnučke. Tudi po trgovinah sva z Anico utegnile, saj kratke hlače, majice so bile na razprodaji, tukaj v Göteborgu pa bo letos prišlo poletje.

Midva sva odlašala s potovanjem tako daleč, toda ni nama žal. Potovati se mora dokler še človek lahko hodi in uživa. Imate želje da bi kam šli, naredite to sedaj, nikdar se ne ve.

Občni zbor v Slovenskem domu 28. januarja je bil dobro obiskan in dve novi članici smo dobili v upravni odbor. Dobrodošli Marija in Mikaela. Predsednik Jože je dobil zaupnico še za vnaprej. Članarina je ostala ista 300:-- za družine in 200:-- samski.

18. februar: Pustna veselica na Wieselgrensplatsenu. Igral ansambel Črna Mačka iz Slovenije. Kratek spored tudi ob kulturnem prazniku.

19. marec: Po sv. maši praznujemo Dan starševstva

3. junij: Romanje v Vadsteno, prevoz z avtobusom urejen

18. junij: Dan državnosti v Astridsalen

22. september: za 10 dni potovanje v Slovenijo ali 9.--12. novembra potovanje v Essen v Nemčijo na Martinovanje. Imamo načrte katere bomo poskusili uresničiti. Prijave Maija Perovič 031 99 29 52 in Marjana Ratajc 031 52 82 56 do 15. marca 2006. G. Podvinski pripravlja tudi romanje v Rim z avijonom med 6. in 11. oktobrom.

Tokrat je obvestilo iz Göteborga malo daljše kot ponavadi in upamo, da uredništvo Glasila ne bo imelo nič proti.

Za Upravni odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Annie Karlin, 10 år, har skrivit flera rara dikter, några återges här:

Mammas dikt

Du glittrar som solens strålar
Du ser korna beta på det fina gröna
gräset. Du plockar den vackraste bukett
till mig. Du skrattar av glädje. Och med
några röda jordgubbar är du den
vackraste på jorden.

Sommarens dikt

Sommaren är ljuvlig och skön.
Jag plockar min kärlek från blomma
till blomma. Jag sitter i gräset och
solar jag sjunger av glädje för sommar
rengnet.

Pappas dikt

Du är snäll och rar
Du ler som solen och skrattar så
glatt och jag tror att du vet att
du är min skatt som har en hatt.

Slovenski duhovnik na Švedskem g. Zvone Podvinski

bo v aprilu letos obhajal 50 let življenja

G. Zvone, sprejmite naše iskrene čestitke in obilico dobrih želja za vaš praznik "abrahama"! Naj vas dobri Bog ohrani še dolgo zdravega in čilega na teh božjih poteh širom Švedske! Bog plačaj za ves vaš trud, ostanite še naprej tako veseli in vedno pripravljeni pomagati, kadar vas ljudje potrebujejo. Stokrat nazdravje!

Slovenska katoliška misija na Švedskem deluje že 44 let, zadnjih 31 let pa ima svoj sedež v Göteborgu. Od leta 1993 je njen rektor in upravitelj Zvone Podvinski, pred njim pa so bili duhovniki Jože Flis, Janez Sodja, Jože Drolc, Jože Bratkovič in Stane Cikanek. V Landskroni, na jugu Švedske, imamo eno od mnogih katoliških župnij na Švedskem. Zajema samo občino in vanjo so vključene številne različne narodnosti: Slovenci, Hrvati, Bosanci, Poljaki, Čehi, Madžari, Slovaki, Nizozemci, Angleži, Indijci, Vietnamčani, Filipinci, Južnoameričani, razni azijski narodi - Iračani, Japonci, pa tudi Švedi in drugi.

Lani smo v Landskroni proslavili 10-letnico, od kar se je katoliška skupnost preselila iz navadne stanovanjske hiše v cerkvene prostore. Prav gotovo so takšne in podobne proslave v okviru Cerkve velikega pomena za ohranjanje slovenske kulture in zavesti, pomembne za priseljence nasploh in nič manj za naše utrjevanje v duhovnem življenju in v veri. Na tem mestu izrekam iskreno zahvalo vsem našim duhovnikom, ki skrbijo za Slovence, raztresene po vsem svetu. Želimo, da bi vam vaše poslanstvo prineslo obilo uspehov in zadovoljstva, to je duhovno plačilo, saj vam vaših uslug materialno ni moč poplačati.

Pokojna duhovnika: P. Krystian Soll (1937-2005) in P. Wilhelm Imach (1936-2006)

Posneto 6.3.2005.

Minulo leto, dne 18. marca je nagle smrti umrl tukajšnji župnik, p. Krystian Soll, letos pa 21. februarja, prav tako nagle smrti njegov predhodnik, dolgoletni župnik v Landskroni, p. Wilhelm Imach, službujoč v mestu Malmö. Oba patra sta bila po rodu Poljaka. Katoliška skupnost na Švedskem bo pogrešala oba dušna pastirja, Bog naj jima bo milostljiv!

V društvu

Orfeum med drugim pripravljamo izdajo knjige s slovenskimi recepti, ki jo bomo objavili v švedskem jeziku za naše mlade kuharice in kuharje. Pravkar je tudi v izidu nova knjoga A. Budja z naslovom **SLOVENER I SVERIGE och migrations-**

politiken (2006) 232 strani, po švedsko. Knjiga je iz zvrsti dokumentar na monografija in je namenjena predvsem slovenskim potomcem na Švedskem. Naročite jo lahko pri uredništvu Informativnega GLASILA ali pri avtorici.

V dembru 05 je Dominika Kostanjevec rodila punčko Johanno, v januarju 06 pa Therese Laudon fantka, ki mu bo ime Isak. Na fotografiji levo otroci David, Charlie, Daniel in Andre, desno Anne-Marie Budja z obema novorojenčkoma v naročju. **Čestitamo!**

Za slovensko skupnost v Landskroni, Augustina Budja

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA Olofström

Sv. Miklavž, spoštovan slovenski običaj v Olofströmu

Po razdelitvi daril otrokom je začela zabava

Že več kot trideset let prirejamo miklavževanje v Olofströmu. Prvih deset let obstoja društva smo obdarovali s paketi otroke druge generacije, nato je bilo zatišje in potem so prišli na vrsto otroci tretje generacije. Zdaj je polovica otrok tretje generacije v tistih letih, ko jih je že sram, da sprejmejo darila iz rok Miklavža. Tokrat so prišli le tisti najmlajši do desetega leta, da dobijo obljubljena darila.

Pa tudi premaknili smo praznovanje na sredino meseca decembra, to pa zaradi tega, da istočasno praznujemo prihajajoče božične praznike. Kajti veliko članov je zelo oddaljena od društvenih lokalov v Olofströmu, zato smo združili obe prireditvi, da dobimo večji obisk.

Viktor Semprimoik spremlja petje deklet in mešanega pevskega zbora, Olofström, dec. 2005

Po obdaritvi otrok, pa se nagrnejo v društvene prostore odrasli, ki se prijazno pozdravljajo, kajti nekateri se niso videli že 2 meseca. Ker se je med tem časom marsikaj dogodilo, si imajo dosti povedati. Sledi večerja, ki so jo pripravile nove kuharice, kajti Dragice ni več med nami že od konec novembra meseca. Imamo pa še vedno pet do šest

pridnih članic, ki se ne bojijo nobenega dela. To so pokazale tudi na zadnjemu koncertu okteta Suha.

*A) V kuhinji so pogrešali Dragico
B) Libero Markežič rad zaigra po primorsko.*

Dva muzikanta, Viktor in Libero, sta nas zabavala s harmoniko, da nam ni bilo dolgčas. Pa tudi prepevali smo veliko, kajti Viktor je zmeraj pripravljen spremljati s frajtonarico naše pevce, ki stopijo skupaj in pojejo vesele slovenske narodne pesmi. Tokrat pa so se vsi izredno potrudili in so sodelovali pri prepevanju, seveda so vse to končali s pesmijo: Sveta noč.

ZAKLJUČEK SLOV. DOPOLNILNEGA POUKA V OLOFSTRÖMU

Zahvala učiteljema slovenskega dopolnilnega pouka, Nadi Žigon in Cirilu Stopar, dec. 2005 in zaključek dopolnilnega pouka, Olofströmu,

Od marca do decembra je potekal v društvenih prostorih v Olofströmu dopolnilni pouk slov. jezika za otroke. Prvo polletje smo imeli začetniški pouk, drugo polletje pa nadaljevalni pouk. Po prvem polletju smo dobili različna mnenja otrok; za nekatere je bilo prelahko, za druge pretežko, tretji so imeli ob istem času druge aktivnosti, ta najmlajši pa še ni začel pisati. Jeseni smo otroke razdelili na dve starostni skupini, pa tudi glede na znanje slov. jezika. Kajti ni lahko učiti

otroke, ki imajo različno znanje jezika, pa tudi razlika v letih je bila med nekaterimi otroci kar 6 let. Slovensko šolo je obiskovalo med letom 8 otrok od 5-12 let starosti. Učitelja sta bila Ciril M. Stopar in Nada Žigon, ki zelo dobro sodelujeta med seboj. Ciril skrbi za učni načrt in program, Nada vodi mlajšo skupino, Ciril pa starejšo.

Nada je zelo spretna z mlajšimi otroci, saj ima tudi izkušnje iz svojega delovnega mesta, ko je bila še zaposlena.

Nakupili smo zelo veliko slovenskih knjig in šolskega materiala, slovenskih mladinskih filmov, knjige smo dobili tudi na Zavodu za šolstvo RS, prav tako pa so nam naši prijatelji zamejci iz Koroške prinesli učne knjige za začetnike z zgoščenkami. Poskušali smo uporabiti razne vrste knjig, na kraju smo uvideli, da moramo uporabljati raznovrsten učni material, tudi jaz sem napisal ogromno učnega gradiva. V treh šolskih urah obravnavamo najmanj 3-4 različne teme, da se otroci ne naveličajo, ker potem jih ne bi bilo več v slovensko šolo.

Zaradi bolezni enega izmed učiteljev, ki vodi učni program smo začeli spomladanski del šole šele v marcu mesecu, po šolskih zimskih počitnicah.

Dec. 2005: Podelitev potrdil o obiskovanju pouka, Erik Plesec, Vilma Rampre in Mikael Kranjc

USPEŠNA LIKOVNA SEKCIJA

Društvena likovna sekcija v sestavi: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon, Sabina Kranjc in Dušan Belec je imela v

minulem letu dve veliki razstavi, v poslopih Folkets hus in Jämshögs Medborgarhus.

Posebna pohvala gre likovni sekciji tudi za ureditev dvorane za koncert Okteta Suha. Na razstavah so prikazali svoje delo, ki so ga imeli v likovnem krožku v letu 2005. V krožku sta bili do sedaj najbolj pridni Dušanka in Silvana. Takrat, ko imajo krožek, so se tudi začeli zbirati člani v društvenih prostorih. Tako smo izpolnili dve nalogi, da imamo odprte društvene prostore in da so v njih koristne aktivnosti. Likovno sekcijo podpira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter ABF Olofström.

SPET REKORDNO ČLANSTVO V OLOFSTRÖMU

V letu 2005 smo imeli v Olofströmu 232 članov, kar je največje število v zgodovini društva. V tem letu pa bo ta številka precej upadla, ker nam je nekaj članov pomrlo, drugi pa so se izselili v Slovenijo ali pa se preselili v velika mesta. Ker pa imamo celoletno kampanjo za pridobivanje novih članov, upamo, da bomo tudi v tem letu presegli številko dvesto.

PLAN DELA V LETU 2006

- Sobota 11. marca, občni zbor in praznovanje Dneva žena v Olofströmu.
- 22. aprila občni zbor Slovenske zveze v SD Planika, v Malmöju.
- Nedelja, 30. aprila, slov. sv. maša v Olofströmu ob 16.00 uri.
V Nybru ob 16.30 uri.
- V maju, izlet v Rostock v Nemčijo
- 13.maja ali 6.maja, društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu
- Sobota, 3. junija, romanje v Vadsteno z avtomobili. Sv. maša bo ob 12.00 uri.
- Sobota 10. junija, balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- Sobota, 26. avgust, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla.
- Sobota, 21. oktobra, Vinska trgatev 06. Morda obisk in nastop orkestra iz Avstrije.

- Nedelja 29. oktobra, slov. sv. maša ob 11.00 uri v Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- Sobota 16. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- Nedelja, 31. decembra, slov. sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri.
V Nybru bo 11. junija ob 16.30 uri.
- Med letom, spomladi in jeseni krožek likovne sekcije in razstave njihovega dela.
- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo v nedeljah ob 14.00 ali po dogovoru s starši.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej. (trikrat mesečno od januarja- junija, septembra - decembra).

Čestitka za Veliko noč
Članom in bralcem glasila želimo vesele
in blagoslovljene Velikonočne praznike.

UO KD Slovenija, Olofström

DRUŠTVENO GLASILO

V maju 2006 bo deset let odkar v Olofströmu izhaja Društveno glasilo na slovenskem in deloma v švedskem jeziku. Letno izide 5 števil. V marcu smo izdali 44-to številko na 24 straneh v velikem formatu. Sporočamo vsem zainteresiranim, ki niste člani KD Slovenija v Olofströmu, da se lahko naročite na ta časopis, letna naročnina 140 kr. Naročite se lahko na tel: 0457-77185 ali na elektronski naslov: slovenija.olofstrom@telia.com

Ciril M. Stopar

Švedsko-slovensko prijateljsko društvo

Stockholm

SLOVENSKA LITERATURA V ŠVEDŠČINI

Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva na Švedskem s sedežem v Stockholmu želi informirati Slovensko zvezo na Švedskem, slovenska društva, Slovensko katoliško misijo na Švedskem in vse, ki jim je pri srcu slovenska kultura, da hranimo na panelih montirano razstavo "Slovenska literatura v švedščini" iz leta 2001. Celoten material in brošuro (razstavni vodič) si lahko brezplačno izposodite in tako prispevate k širitvi slovenske literature v vašem kraju na Švedskjem. Ogromno dela je bilo vloženo v pripravo razstavnega materiala in je škoda, da je doslej bila razstava le v Stockholmu.

Več informacij lahko posreduje Lojze Hribar, tel/fax 08-7121162 in e-pošta: hribar.lojze@telia.com

Lojze Hribar

Razstava Gasparijevih razglednic in jaslic

Sredi decembra se je Slovenija na tri različne načine predstavila švedskemu občinstvu. V prostorih Poštnega muzeja v Stockholmu je znani slovenski kulturni delavec Marjan Marinšek predstavil stockholmskemu občinstvu svojo obširno zbirko Gasparijevih razglednic in jaslic, razen tega pa je v času razstave z diapozitivi in predavanji en dan predstavil svoj domači kraj, drugič pa svoja srečanja s pisateljico Astrid Lindgren.

Odprtje razstave Gasparijevih razglednic je za stockholmske Slovence pomenila tudi praznovanje Dneva slovenske neodvisnosti, ko je občinstvo pozdravila slovenska veleposlanica Darja Bavdaž.

V pozdravnem nagovoru je direktor Poštnega muzeja Gunnar Nordlinder napravil primerjavo med slovenskim umetnikom Maksimom Gasparijem in švedsko slikarko Jenny Nyström: oba sta s svojimi motivi dosegla široko občinstvo, ko sta na razglednicah, ki so lahko dosegle vsak dom, predstavila praznične narodne običaje in narodne noše svoje dobe.

Slovenski slikar Maksim Gaspari se je rodil 1883 leta v Selščku na Notranjskem. Po končani realki v Ljubljani se je zaposlil kot trgovski pomočnik v Kamniku, kjer ga je odkril tamkajšnji poznavalec umetnin Niko Sadnikar in ga poslal v Ljubljano na Šolo za umetno obrt. Sadnikar je bil tudi Gasparijev mecen med študijem na Dunajski Akademiji za umetnost. Po končanem študiju je Gaspari začel svojo bogato umetniško kariero kot član slovensko-hrvaškega umetniškega duštva Vesna, predaval na državni gimnaziji v Ljubljani, na šoli za umetnost Probuda in na poklicni šoli za grafiko. Leta 1928 se je zaposlil kot restavrater v Etnografskem muzeju v Ljubljani, kjer je deloval vse do upokojitve. Leta 1952

je dobil Prešernovo nagrado, leta 1953 pa je priredila Narodna galerija v Ljubljani retrospektivno razstavo njegovih del. Postal je stalni član Slovenske Akademije za znanost in umetnost (1972). Umrli je leta 1980 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

*Maksim Gaspari; Domovina, mili kraj
(Razglednico izdal Marjan Marinšek,
prvi in največji zbiratelj Gasparijevih
prvotisov).*

S svojo naivnostjo in folklorizmom, s pridihom veselja in domače toplote ter s svojo preprosto žlahtnostjo je Gaspari med najbolj široko priljubljenimi slovenskimi upodabljavci. Razstava Gasparijevih razglednic priča o umetnikovi plodnosti. Marjanu Marinšku je uspelo zbrati skoraj štiristo razglednic, ki večinoma opisujejo slovenske praznične navade, slikar pa se je podal s svojimi karikaturami tudi v politično debato okoli Majske deklaracije (1917) in plebiscita za Koroško.

Razstavo si je ogledalo okoli petsto obiskovalcev, predavanj pa se je udeležilo tudi precej ljudi, saj so bila tolmačena v švedščino. Ob vseh treh prilikah so zaigrali slovenske

melodije na citre, ob odprtju razstave pa sta zapeli nekaj narodnih Jerca Bukovec in Renata Štefanič.

Decemberska razstava v Sockholmu ima za Slovenijo tudi širši pomen, saj so člani Društva švedsko-slovenskega prijateljstva ves čas razstave dežurali in posredovali informacije o sami razstavi, o Sloveniji in o delovanju Društva švedsko-slovenskega prijateljstva. Uspeli dogodek je plod sodelovanja med Društvom slovensko-švedskega prijateljstva, Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije, veleposlaništvom Republike Slovenije na Švedskem ter posamezniki, ki jim je pri srcu slovenska kultura.

Alja Öfors

Slovenski radio na internetu

Zadnjič smo se štirje iz Švedsko-slovenskega društva zbrali pri Stanislavi Gillberg v Stockholmu in pripravljali letno skupščino društva. Po opravljenem delu smo se pomenkovali o tem in onem. Med drugim tudi o možnosti poslušanja slovenskega radia in gledanja slovenske televizije na računalniku, preko interneta. Za nekatere je to bilo nekaj povsem novega, zato sem mislil, da bi ta informacija utegnila zanimati več ljudi.

Zadeva je precej preprosta. Če imate računalnik in ste priključeni na internet (po slovensko "splet"), vtipkate www.rtv slo.si. Ko se vam bo odprla stran RTV Slovenije, boste v zgornjem delu strani videli sivo vodoravno polje, debeline en centimeter. Nekje v sredini boste videli napis Avdio/Video. Kliknite nanj in odprla se vam bo nova stran. Na levi strani boste lahko izbirali med dvema televizijskima in sedmimi radijskimi programi, pa tudi oddaje iz arhiva. Za zdaj si je vse vsebine mogoče ogledati s programom RealPlayer, v kratkem pa se mu bodo pridružili še novi formati. Če tega programa še nimate, ga lahko brezplačno naložite kar s te strani. Nato kliknite na kateri koli izmed navedenih programov in že boste lahko v živo poslušali oziroma gledali program RTV Slovenije.

Če nimate širokopasovnice oziroma po švedsko "bredband", boste težko gledali televizijski program. Za poslušanje radia pa bo navadni modem zadostoval. Prijetno poslušanje!

Pocketguide om Slovenien

I Svenska Dagbladet av den 29 januari 2006 kunde vi läsa om en ny resehandbok från Insight Pocket Guides. Enligt reseförfattarna är "Slovenia" en översiktlig och lättläst resehandbok i det mindre formatet om ett resmål som kommit i skymundan av Kroatien och Italien. De råder fler att besöka detta vänliga lilla EU-land. Boken på 100 sidor har förstås allmänna tips och rymmer också tolv skraddarsydda rundturer i olika delar i Slovenien. Resenären kommer också att ha nytta av en uttagbar och väl användbar karta. Ha en bra resa!

Z letalom v Slovenijo – novosti

Wizz Air na Brnik

Z brniškega letališča bo od maja v Bruselj in London letel sedmi letalski prevoznik, nizekocenovni poljsko-madžarski Wizz Air.

Na letališče Charleroi v Bruslju bo prevoznik letel štirikrat tedensko, na letališče Luton v Londonu pa trikrat tedensko. Do Londona in Bruslja pa se iz Stockholma lahko pripeljete s

kakšnim drugim prevoznikom. Letalske vozovnice je mogoče kupiti prek spleta (www.wizzair.com) ali po telefonu.

Wizz Air je deveti letalski prevoznik, ki leti na rednih linijah z Brnika in drugi nizkocenovni ponudnik (poleg EasyJeta). Z Brnika naj bi letel airbus A320 s 160 sedeži.

Ali bo EasyJet ukinil linijo Brnik-Berlin?

Od 25. marca ni mogoče več rezervirati EasyJetovih letov za Berlin. EasyJet bo to linijo še proučil, nato pa se bo dokončno odločil ali jo bo ukinil. Po nekaterih neuradnih virih naj bi bila EasyJetova linija Brnik-Berlin sicer polna, a brez pravega finančnega učinka.

Ryanair ne leti več v Celovec. Ostaja pa linija London-Trst.

German Wings je tudi nizkocenovni letalski prevoznik, ki sicer ne leti v Slovenijo, zato pa leti v Zagreb iz Kölna/Bonna in Berlina. Do teh dveh nemških mest pa iz Stockholma lahko pridete tudi z German Wings. Njihova spletna stran je tudi v švedščini, www.germanwings.com.

Opozoriti velja še na enega nemškega nizkocenovnega prevoznika, in sicer na **Hapag-Lloyd Express**. Ta je začel leteti v Celovec iz Kölna/Bonna in Hamburga. Lahko pa letite tudi iz Stockholma do Hannovra, od tam pa v Reko na Hrvaškem. Tja letijo tudi iz Kölna/Bonna. Njihova spletna stran je tudi v švedščini in hrvaščini, www.hlx.com. Za redne linije pa se splača pobrskati po www.letaflyg.se.

Brane Kalčevič

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Papež Benedikt XVI. je med sredino splošno avdienco v Vatikanu imenoval 15 novih kardinalov, med njimi nekdanjega ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Franca Rodeta, zdaj prefekta Kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja. Novico o imenovanju je v Ljubljani potrdil Apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Santos Abril y Castelló

Koprski škof msgr. Metod Pirih je v čestitki zapisal, da želi kardinalu Rodetu potrebne darove, da bo z znanjem, pobožnostjo in preudarnostjo svetemu očetu v pomoč pri vsakodnevni skrbi za Cerkev. Novemu kardinalu so čestitali tudi premier Janez Janša, zunanji minister Dimitrij Rupel, predsednik državnega zbora France Cukajti, predsednik republike Janez Drnovšek in predsednik državnega sveta Janez Sušnik. Izrazili so veselje nad imenovanjem in poudarili, da to pomeni veliko zaupanje dr. Rodetu, hkrati pa izraz priznanja in časti Sloveniji in slovenskim vernikom ter mu zaželeli veliko zadovoljstva in uspehov v prihodnje.

Mešihat islamske skupnosti v Sloveniji je nadškofu Francu Rodetu čestital ob imenovanju za kardinala. Kot je v sporočilu za javnost zapisal predsednik Ibrahim Malanovič, islamska skupnost deli veselje s slovensko Cerkvijo, za katero ima Rodetovo imenovanje na mesto kardinala velik pomen.

Prefekt kongregacije za redovnike dr. Franc Rode je prvo sveto mašo kot kardinal v četrtek daroval v poljski papeški kapeli kripte vatikanske bazilike. Med drugim so se mu pridružili sodelavci Družine, ki se mudijo na obisku v Rimu.

Vir: It. Radio Ognjišče

Predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell se je v ponedeljek in torek mudil na uradnem obisku v Sloveniji. Srečal se je z gostiteljem, predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatijem, z vodji poslanskih skupin, predsedniki delovnih teles ter člani odborov v parlamentu, zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, predsednikom države Janezom Drnovškom in ministrom za finance Andrejem Bajukom. Sogovorniki so govorili o prihodnosti Evropske unije in ustavne pogodbe ter značilnostih slovenskega gospodarstva in njegovih razvojnih potencialih. Borrell je izrazil občudovanje, kako je Slovenija izkoristila članstvo v Uniji. Navdušila ga je tudi slovenska pripravljenost na prevzem evra in to, da bo Slovenija kot prva izmed novink predsedovala povezavi. V okviru zasebnega obiska v Sloveniji je Borrell v soboto obiskal Bled. Slovenija ima vse, da postane turistični imperij - dobre restavracije, podnebje in naravo, je povedal po izletu po Bohinjskem hribovju. Ministrstvo za gospodarstvo je skupaj z oblikovalci prihodnje strategije razvoja turizma v ponedeljek predstavilo prihodnje turistične načrte. Število turistov do leta 2011 naj bi se povečalo za šest odstotkov na 3,3 milijona. Prihodnji teden, 1. in 2. marca bo na obisku v Sloveniji predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso.

Finančni minister Andrej Bajuk se je v torek srečal tudi s sourednikom časopisa The Wall Street Journal in sourednikom letošnjega indeksa ekonomske svobode fundacije Heritage, Marcom Milesom. Ob tem je minister poudaril, da se je Slovenija s predlanskega 48. mesta na lestvici indeksa lani prebila na 35. mesto, kar je uspeh in velika spodbuda za nadaljnje delo vlade na področju ustvarjanje ugodnega podjetniškega okolja. Dodal je tudi, da bi z ugodnim podjetniškim okoljem lahko spodbudili prebivalstvo k podjetništvu, za kar pa bo treba ustrezno prilagoditi tudi davčno zakonodajo.

Miles je Slovenijo pohvalil za dosedanje uspehe, ob tem pa je opozoril, da bi morala več postoriti na področju privabljanja tujih vlagateljev, predvsem z ugodnejšo davčno zakonodajo. Podprl je uvedbo enotne davčne stopnje v Sloveniji, ki naj bi bila po njegovem mnenje glede na izkušnje nekaterih vzhodnoevropskih držav odlična rešitev.

Ministra za razvoj Jožeta P. Damijana pa so na obisku v Savi Tires seznanili s težavami, s katerimi se srečujejo tuji vlagatelji v Sloveniji. To so po ocenah vodstva družbe med drugim predvsem nefleksibilna delovna zakonodaja, pomanjkanje tehničnih kadrov in odnos Slovenije do tujih vlagateljev. Po zagotovilih ministra bodo z reformami te težave odpravili.

Ptičja gripa

V Sloveniji so pred kratkim razglasili novo žarišče ptičje gripe, Spodnji Duplek pri Mariboru, kjer so našli domnevno okuženo sivo čapljo. Novo žarišče so potrdili v državnem središču za nadzor bolezni, leži pa v 10-kilometrskem pasu, ki je bil razglašen okrog Koblerjevega zaliva, kjer so odkrili prvi primer divje ptice, okužene z virusom H5N1. O krizi zaradi ptičje gripe so potem v Bruslju razpravljali kmetijski ministri Evropske unije, saj se bolezen širi po Evropi. Zabeležili so jo še v Italiji, Grčiji, Avstriji, Nemčiji, Madžarski, Franciji in na Slovaškem, poleg teh pa še na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini. Povezava ni sprejela izrednih ukrepov zaradi gospodarske škode, ki jo ptičja gripa povzroča rejcem perutnine. Kljub temu bo po besedah komisarke za kmetijstvo Mariann Fischer s pozitivnim pristopom preučila zahteve članic, ki bodo želele rejcem pomagati same. Poleg državne pomoči pa Evropska komisija razmišlja tudi o izrednih posojilih za kmete v gospodarskih težavah. Po besedah slovenske ministrice Marije Lukačič slovenski trg in industrija že trpita posledice - poraba perutninskega mesa je padla za 20 odstotkov, zaloge pa se kopičijo. Slovenija predlaga tudi razširitev izvoznih nadomestil za perutninsko meso za trge zunaj povezave, predlaga pa tudi financiranje informacijske kampanje, ki bi spodbujala uživanje toplotno obdelanega perutninskega mesa.

"Razumevanja"

Založba Družina je v zbirki Razumevanja izdala delo francoskega avtorja Maxima Rodinsona Mohamed. Na ponedeljkovi predstavitvi v Ljubljani je direktor založbe Janez Gril povedal, da gre za prevod dela strokovnjaka in poznavalca islama, za njegovo izdajo pa so se odločili tudi zaradi potrebe po večjem poznavanju islama, ki po mnenju založbe obstaja v Sloveniji. Urednik zbirke Razumevanja Drago Ocvirk je povedal, da gre za delo leta 2004 preminulega avtorja z velikim opusom, katerega glavna značilnost je ukvarjanje z vprašanjem, kako so verske ideje vplivale na življenje in obratno. Na predstavitvi je spregovoril tajnik islamske skupnosti v Sloveniji Nevzet Porić.

Slovenske ceste in promet

Na slovenskih cestah letno izgubi življenje več ljudi od povprečja v Evropski uniji, piše v poročilu Evropske komisije. V povezavi je na cestah leta 2004 umrlo 95 ljudi na milijon prebivalcev, v Sloveniji pa 137 na milijon prebivalcev. Število smrtnih žrtev v celoti Uniji sicer upada, a prepočasi, ugotavlja komisija. Evropska Unija si je za cilj postavila, da bo število mrtvih na cestah do leta 2010 znižala na s 50 tisoč, kolikor jih je v 25 državah umrlo v prometnih nesrečah leta 2001, na 25 tisoč.

Zdajšnja prometna politika v Sloveniji povzroča številne nezaželene posledice v okolju, družbi in gospodarstvu. Zato je devet nevladnih organizacij ustanovilo Koalicijo za trajnostno prometno politiko. Ta bo opozarjala na neprimernost slovenske prometne politike, obenem pa si bo prizadevala za njeno izboljšanje.

Vir: It. Radio Ognjišče, febr. 2006

ZNANI ROJAKI na Švedskem

KÄNDA LANDSMÄN i Sverige

Ali dovolj poznamo slovenske ustvarjalce na Švedskem? Tukaj predstavljamo nekatere izmed mnogih.

Branislav Kalčevič, född 1954 i Postojna, Slovenien.

Studier 1973-78 vid Filosofiska fakulteten, universitetet i Ljubljana.

Kalčevič kom till Sverige 1984 och var då professor i filosofi och psykologi. Då hade han också läst svenska vid universitetet i Ljubljana för lektor Lena Holmqvist. Han fick arbete på Institutet för Bibelöversättning i Stockholm där han fortfarande är verksam. De arbetar med bibelutgåvor på minoritetsspråk i Ryssland, Kaukasien och Centralasien. Hittills har Institutet översatt och publicerat biblar, nya testamenten och enstaka bibelböcker på över 60 språk.

I Sverige bedrev Kalčevič studier vid Institutionen för slaviska och baltiska språk, Stockholms universitet, och blev fil.mag. i slaviska språk med uppsatsen "Kyrkslaviska Psaltaren 1658. Mellan Ostrogbibeln och Elisabets Bibel. Jämförande text- och språkanalys". Han forskar främst i textologiska och grammatikaliska revisioner av kyrkslaviska Bibeln. Skriver artiklar i olika tidskrifter. Förutom i Sverige har han studerat och arbetat i England, Finland, Israel och Ryssland. Gift med Ingela Sellin Kalčevič. De har tre barn: Mirjam, Kornelija och Simon.

Medverkat i:

- Jag fruktar för dig, mänsklighet. Invandrarnas kulturcentrum. Stockholm, 1987.
- Bulletin Nr 1/2001. Stockholm, Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien.
- Bulletin Nr 1/2002. *Språken i Ryssland 1870 och 2000*. Stockholm, dito
- Bulletin Nr 1-2/2005 *Fran Levstik: Martin Krpan från Vrh*. Stockholm, dito
- Svensk MissionsTidskrift Nr 4. Svenska Institutet för Missionsforskning, Uppsala, 2003.
- Naš glas, slovenska föreningarnas tidskrift i Sverige.
- Informativno Glasilo, slovenska föreningarnas tidskrift i Sverige.

Nekrolog - Franko Luin (1941–2005)

Po kratki boleznii je 15. septembra lani umrl naš rojak in zavedni Slovenec **Franko Luin**. Spominjali se ga bomo kot nenadomestljivega in prizadevnega člana slovenskega društva, švedsko-slovenskega društva, tipografa, ustanovitelja podjetja Omnibus, esperantista, ustvarjalca virtualne knjigarne Beseda, internetne zbirke svetovnih časopisov Kiosken, in ne nazadnje elektronske poštne liste Lipovlist.

Franko je bil tržaški Slovenec, iz vasi Repnič nad Trstom. Rodil se je točno opoldan na cvetno nedeljo leta 1941 v Trstu, kar bi po vraži, ki se je oklepala tudi učiteljica v srednji šoli, pomenilo, da bo nedvomno genij in res so mu na šoli pravili Genij. Še kot prav majhen fantič je skoraj povzročil politični incident: teta je bila ljubiteljica opere in je njegovo mamo in njega nekega dne v zimski sezoni 1944/45 peljala v tržaško opero (oče je bil takrat že v taborišču v Berchtesgadnu); da bi se fantič zamotil, so mu dali jabolko in med glodanjem mu je padlo z balkona v parter – ravno na nemškega častnika, uživajočega v *bel cantu*. Ta se je seveda zelo razburil, predstavo so prekinili in šele čez nekaj časa se je ugotovilo, da napol pojedeno jabolko ni ročna bomba. »Krivec« za incident pa je z mamo in teto opero zapustil v razumljivi naglici.

Na Švedsko se je preselil, ko mu je bilo dvajset let. Kakor je sam pravil, je bilo povodov več, odločilno pa je bilo, da bi moral služiti vojaščino v italijanski vojski. Tega si enostavno ni mogel predstavljati. Fašizem in italijanska vojska sta bila takrat zanj skoraj isti pojem. Pozneje, na Švedskem, je postal pacifist in je bil kar dolgo tudi aktiven član Švedske zveze za mir.

Da je bil Luinov cilj Švedska, je povezano z **esperantom**, ki se ga je začel učiti pri petnajstih. Leta 1962 se je hotel udeležiti mednarodnega kongresa esperanta v Københavnu, nekaj prej pa mu je prijatelj pravil, da se da na severu z lahkoto dobiti delo. Navezal je stike z esperantisti na jugu Švedske in prišel v Malmö. Delo je dobil takoj, pet dni po prihodu.

Takoj ob prihodu na Švedsko se je znašel v esperantskem društvu v Malmöju, kjer je bil izvoljen za prvega predsednika. Sekcija je premogla tudi tajnico, ki je pozneje postala Luinova žena. Spoznala sta se s pomočjo esperanta, saj prišlek še ni znal švedščine.

Esperanto je postal njun skupni jezik in pozneje družinski. Ko sta dobila sina Janka, sta s tem nadaljevala, tako da on govori esperanto praktično od rojstva. Kasneje je bil izvoljen za predsednika Švedske zveze esperantistov, bil je član odbora ter urednik članskega časopisa. V esperantu je pisal poezijo in vanj tudi prevajal poezijo slovenskih in švedskih pesnikov, za esperantiste po svetu pa je izdelal tudi prve internetne strani.

V Trstu je bil Frankov profesor risanja Avgust Černigoj, ki je pri učencih obenem razvijal zanimanje za umetnost. Zato je Franka vedno zanimala umetniška grafika. Zaradi tega je hotel izpopolniti svoje znanje in leta 1967 diplomiral na Grafičnem inštitutu v Stockholmu. Istega leta se je zaposlil v podjetju LM Ericsson kot grafični oblikovalec, kjer je delal do leta 1989. Nato je ustanovil lastno podjetje Omnibus Typografi. Izumil je okrog petdeset **tipografskih pisav**, za kar si je pridobil svetovni sloves. Med njimi so tudi pisave, ki jim je dal imena Carniola, Devin, Edinost in Emona.

Kot sposoben računalničar je že leta 1990 povezal 15000 različnih svetovnih časopisov v internetni zbirki **Kiosken**, ki je postala osnova internetnih knjižničnih sistemov. Za Slovence doma in po svetu pa je bila pomembna predvsem njegova strast do slovenske literature. Ob koncu leta 2000 je v okviru svojega elektronskega založniškega podjetja Omnibus ustanovil brezplačno virtualno knjigarno **Beseda** z elektronskimi knjigami v več jezikih, med njimi seveda tudi v slovenskem in esperantskem. V njej je objavil 297 knjig slovenskih avtorjev, ki so tako postale dostopne vsakomur, ne glede kje se nahaja.. Za vse objavljene knjige je pridobil ISBN Švedske kraljeve knjižnice. S smrtjo Franka Luina zaenkrat ostaja usoda Besede negotova. Njen obstoj je odvisen od tega, kako uspešni bodo pri pridobivanju sredstev za vzdrževanje spletne strani Frankova žena Ulla, sin Janko in njihovi prijatelji. Ostaja tudi negotova usoda **Lipovega lista**, elektronske poštne liste za pisno kramljanje med Slovenci in Slovenkami na Švedskem ter s Švedi, ki jih zanima slovenstvo.

Franko se je rad družil z rojaki, bil je aktiven pri raznih prireditvah, pel je tudi v društvenem pevskem zboru. Bil je izredno prijeten sogovornik in prijatelj. V naših vrstah je nastala globoka vrzel, ki je najbrž nihče ne bo mogel zapolniti. Slovenec, ki nikoli ni bil slovenski državljani, nas je vse prezgodaj in nepričakovano zapustil. Vendar je naš slovenski Gutenberg za seboj zapustil neizbrisne sledi in svetel spomin.

Brane Kalčevič

Dagens Nyheter je 5. oktobra lani objavil nekrolog, ki ga je napisal esperantist in duhovnik Leif Nordenstorm.

Prof. dr. Jure Piškur, Lund

Po starem izročilu naj bi se danes, na Svete tri kralje, podirala novoletna jelka, leto 2006 je že krepko stopilo čez vrata, jaz pa komaj začenjam pisati povzetek preteklega in voščilo ob pravkar rojenem letu. Tudi naša jelka še stoji in naj bi padla šele jutri, ko bomo zbrali dovolj moči po prekrokanem novoletnem času.

Preteklo leto je zaznamovala zelo dolga zima, ki se je v Skandinaviji z mrazom in ledom zajedla globoko v mesec marec. Začetek januarja je bil tukaj še bolj turoben kot ga naredijo kratki dnevi in sivo nebo: žalovanje za številnimi švedskimi žrtvami tsunamija,

in potem orkan, ki je podrl pol dežele, in doma nas je še vedno pestila utrujenost od pretekle selitve. Par ledeno mrzlih februarских dni smo zamnejali za andaluzijsko pomlad. Potem je zacvetel naš vrt, Juditino pravo veselje, med travo vijolice in v gredicah tulipani in narcise, cvetovi kamelije so prinesli pomlad in cvetoči grmi rododendroma poletje. Z Judito sva skupaj na vrtu prvič podrla pravo drevo. Par dni sva načrtovala ta podvig. Imeli smo dolgo in toplo poletje, v juliju je cel teden bilo preko trideset stopinj, a konec meseca je bil hladnejši in deževen. Na koncu je še naše maline zmedlo in so septembra ponovno zacvetele in ponovno obrodile sredi oktobra. Tudi kopali smo se v morju od junija do začetka oktobra. Kar nekaj mesecev je bila slabih deset kilometrov oddaljena plaža v Loomi in Bjärredu naš priljubljen popoldanski cilj.

Prvič so nas na Švedskem obiskali starši: mama Danica je zmrzovala v marcu in bila na podelitvi mojega profesorata, Janko se je v juniju podil po Lundu na kolesu (tudi klancem na otoku Ven je bil kos) in za njim je sopihala in dihala na škrge babica Lili. Druga polovica leta je pomenila vračanje k običajnemu ritmu in počasi se vključujemo v običajne rutine povprečnih prebivalcev: plačujemo račune, hodimo na šolske sestanke, sem in tja v kino, kosimo travo in in celo zelene paradižnike mi je letos uspelo vložiti.

Judita je na začetku leta nadaljevala z avto-šolo in potem smo spomladi kupili naš prvi avto, srebrn Volvo. Peljala nas je tudi na prve avtomobilske počitnice po srednji Švedski, do otoka Öland (biser, ki je zaradi naravne in socialne dediščine pod zaščito UNESCO-ja), in prevozila celih tisoč kilometrov, tudi do Koste in Bode, steklarskih in oblikovalnih središč. Počasi se tudi privaja temu, da vsak dan napravi 130 kilometrov in hkrati lahko občuduje z mosta pogled na Köpenhamn in Malmö (pravi magnet za turiste), a te vožnje najbrž ne bo nikoli vzljubila. Seljenje jo je tudi stalo danske stalne delovne vize. Ta čudna odločitev je postala zanimiv mednarodni pravni problem, ki ga sedaj skupaj s pravniki in EU zakonodajno skušamo rešiti v Juditin prid, in seveda v prid vseh, ki verjamejo v integracijo in prost pretok delovne silev znotraj EU. Poletni obisk Prage in Bratislave je pokazal, kako hitro napredujejo te dežele. Trpek pa je občutek, da se okoli EU gradi zid, ki ga posamezniki izven EU težje in težje preplezajo.

Jurček je v tem letu postal tri-jezicen in tako lepo je slišati, kako lahko popolnoma brez problema loči med danščino in svedščino. Za povrhu se je po poletju začel učiti še jezika gluhonemih, ker so v njegovo majhno šolo namestili tudi nekaj prizadetih otrok. Tudi dva razreda s po štirimi otroci z Downovim sindromom, ki imajo skupaj kar pet učiteljev. Pri tem pravzaprav človek lahko razume, kam odteka del denarja, pobranega z najvišjimi davki na svetu. A kako toplo je človeku pri srcu, ko vidi, kako zjutraj starši stisnejo k sebi tudi te otroke in v kako veliko pomoč jim je šola. Z Jurčkom in drugošolčki je bilo tudi nekaj zanimivih diskusij, kje so pravzaprav meje človeka kot človeka. Meni je iz šole tudi živo ostal v spominu avgustovski prvi šolski dan, pa praznovanje Svete Lucije 13. decembra, ko so otroci hodili naokrog oblečeni kot Lucije, palčki, kolački, zvezdni fantje, in prepevali pesmi o svetlobi in odganjali zimsko temo. Še lepši je bil par dni pozneje zaključek leta v Klosterkyrka, cerkvi, ki je ostanek benediktinskega samostana, ki izvira iz 12. stoletja. Opečna gotška stavba, s skromno notranjostjo, a neverjetno akustiko, ki so jo do konca izrabila otroška grla, in pa skromna novoletna pridiga naše ogromne pastorke (duhovnice). Kako prijetno so bili pomešani svetlolasi, temnolasi in temnopolti otroci, in kako neobstoječa zgleda

verska in rasna nestrpnost na tej strani Öresundskega mostu.

Za Jana se je seljenje nadaljevalo. Omagal je nad socialnimi primeri okoli svojega prvega stanovanja, in pomagali smo mu, da je kupil dvosobno stanovanje. Prav tam, kjer je nekoč konec osemdesetih let odraščal, blizu Valby parka in morja. Marca smo tako zopet pospravljali, belili in popravljali. Sredi junija je Jan dobil ponudbo, da oddide na Štajersko, in štiri mesece je raziskoval na fizikalnem projektu v Gradcu. Ta odločitev je tudi temeljito premešala naše poletne načrte. Sever Skandinavije je izostal in predstavili smo ga na leto 2006. A obiskali smo Jana in bili prijetno presenečeni, koliko zanimivosti, ki smo jih svoj čas spregledali med nakupovanjem kave, olja in fotoaparatorov, ima Gornje štajerska metropola. Kepler, začetnik pravega modernega znanstvenega metodološkega pristopa in naš edini slovenski Nobelovec, Pregl, sta ustvarjala tam. Jurčka sta Blaž in Nada odpeljala v Celje, kjer je pilil slovenščino in delal družbo moji mami in teti, midva z Judito pa sva bila par dni na "kvasovkah" v Bratislavi in nato z Janom na Dunaju.

Gledali in poslušali smo Donizetijevo opero, pa secesijske slikarje (mene je ponovno očaral Egon Schiele in njegovi portreti mladoletnic, ceprav se na razstavi nismo slekli, kot se je to zgodilo obiskovalcem nekaj tednov prej) in se parkrat nacejali s koktejli (tako je bila Judita ponovno čisto iz sebe od Sex on the beach, pa Orgasm, itd.). Počitnice smo zaključili z opremljanjem Juditine sobe v Kranju (IKEA!) in praznovanjem okroglih rojstnih dnevov Danice in Olge v gostišču Pri Franceljnu v Celju. Vec kot trideset ljudi se je nabralo, od gorenjske in štajerske družine, ljubljanskih prijateljev in mojih bivših "so-otrok" iz časa

odraščanja v vrtcu na celjskem Titovem trgu. Jan se je ujel v mednarodnem okolju mladih raziskovalcev in zmedel vsaj eno punco (iz Zakavkazja). Mene je že bilo strah, kako bom nabral skupaj par sto koz in pušk, da bi jo odkupil od njene družine. Na začetku novembra se je Jan vrnil v Lund, in družina je tako zbrana do februarja. Snidenje smo pravzaprav začeli v Parizu, ko so med tamkajšnjimi nemiri naokoli goreli avtomobili.

Jure in Judita Piškur pred veliko seanso Akademije

Jure in Judita Piškur pred veliko seanso akademije

Veliko mesto, velik sijaj in veliki problemi. Jan je preračunaval rezultate in pisal diplomo (končno je oddana) in pa dela sedaj na našem Oddelku, na fiziki vida. Kako majhen je svet: njegov mentor je Eric, ki je bil doktorant skupaj z Judito in mano v Canberri, takrat, ko se je Jan ravno izkobacal iz pleníc. Pri vzbujanju avstralske nostalgije je olje na ogenj prilil še obisk mojega bivšega profesorja skandinavistike, Hansa Kuhna, ki ga je posebej navdušila stara lundska lekarna, in obisk moje avstralske nečakinje Erice, ki nas je s fantom obiskala v novembru. Pred leti sva plesala ob novoletni jelki v vročem avstralskem poletju, tokrat pa v lundskem Arimanu na severno-afriške ritme.

Ko smo zapustili Canberro, ji ni bilo niti deset let, sedaj je prava ženska, ki ji segam le do ušes. In naša odločitev: preden mine dvajset let od naše selitve iz Avstralije (leta 1988), moramo zopet obiskati našo staro domovino. Bližajoča se velika konferenca o kvasovkah v Melbourne bo dober dodatni izgovor.

Moja skupina se počasi veča, avgusta 2004 sem bil sam, to leto sem končal z desetimi ljudmi in februarja nas bo štirinajst. Pomladi so me po stari šegi in v starih oblačilih "okronali" za profesorja in malo pozneje sem bil izvoljen v Akademijo. Moral sem kupiti frak, kar me je tako pretreslo (joj, koliko pravil in pritklin je pri tej pingvinski uniformi), da sem pri trgovcu pozabil kreditno kartico, ko sem se z velikimi potnimi sragami na hitro pobral iz trgovine. Decembra sva bila z Judito povabljeni na Veliko Seanso Akademije, ki je še najbolj spomnija na ples vampirjev. Bila sva skoraj najmlajša. Pri mojem delu se počasi delno usmerjam v študij genomike in ekoloških principov, področja, ki postaja bolj in bolj vroče. Dokončal sem urednikovanje knjige o primerjalni genomiki in oddal eno patentno prijavo o alternativni pripravi zdravila proti levkemiji. Še vedno pa veliko delamo na encimih, ki sodelujejo pri presnovi Lego kock naše dednine, in posebej njihovi evoluciji. S patentno prijavo je bil povezan tudi majski obisk Milana in pa nadaljna mukotrpa

Jurček Piškur, mlajši

pogajanja z italijansko farmacevtsko firmo. Še vedno niso končana in še vedno vse visi v zraku. Meni pa je ostalo v spominu, kako sem se pri Bergamu do sitega najedel čisto surovih škampov s kapljico limoninega soka in ščepom soli (joj, kaj sem pravzaprav do sedaj izpustil v življenju), kako sva z Natalijo na Concettini kmetiji obirala in zobala še delno zelene češnje, in kako z boso in poplesavajoco Vlasto po polnoci "korakam" cez trg, kjer je v maju pred šestdesetimi leti z glavo navzdol bingljjal Duce. Od naslednjega jutra, z glavobolom, je ostala fotografija, ki jo Nataša prido uporablja v zvezi z mojimi članki v Managerju: z ubijajočim, strupenim in neprijaznim pogledom. Tudi to je del mene. Širjenje laboratorija pomeni tudi širjenje obzorja. Z novim EU projektom o bio-alkoholu bo še poglobljeno sodelovanje z Ukrajino, ki pa se kljub oranžni revoluciji ne more in ne more skopati iz krize, pa s severno Afriko, ki bo kmalu postala bolj integriran del "Evrope", in pa na vrsti je seveda tudi Kitajska. Zopet sem se začel učiti švedščine in pretekli tečaj zaključil s kratkim predavanjem o Strindbergu, njegovem lundskem obdobju in kako je skušal napraviti zlato. Čudovit stil, a vsebina v alkemističnih tekstih je popolnoma skregana z naravoslovno logiko.

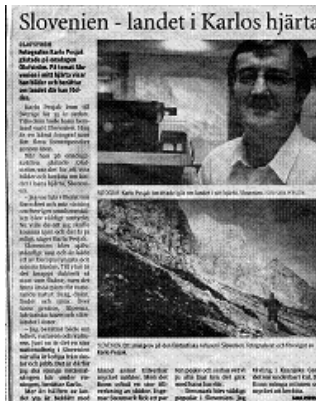
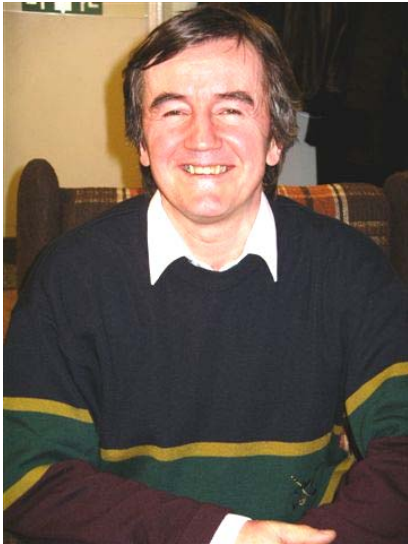
Švedska politika je umirjena, pravzaprav skoraj dolgočasna. Stvari bolj ali manj delujejo. Je pa zanimivo od daleč opazovati "pretrese" na Sončni strani Alp. Včasih je nekatere stvari težko razumeti in upati je, da bodo le obrodile tudi sladke sadove. A nepremišljenosti je povsod dovolj. Tudi v Lundu, mestu znanja in inovacij za 22. stoletje. Mestni svet se je odločil, da bo s svojimi osemdeset tisoč prebivlaci kandidiral za

Evropsko mesto kulture v letu 2014. Vneme za to gotovo ne manjka, mesto je polno marljivih ljudi, manjka pa nam vsaj operna hiša in še kaj drugega. Bomo videli. SRECNO 2006!

Jure Piškur, Lund

KARLO PESJAK, ZNANI PREDAVATELJ IN MOJSTER FOTOGRAFIJE

- **SLOVENIJA V MOJEM SRCU** - 8. februarja na Slovenski kulturni praznik je fotograf Karlo Pesjak v Folkets husu v Olofströmu predaval o njegovi najbolj omiljeni temi: *Slovenija v mojem srcu*. Karla je v Olofström povabilo društvo za zaščito narave, ki ga poznajo kot dobrega predavatelja in odličnega fotografa. Zato je bil že večkrat povabljen v Olofström, seveda vsakokrat z drugo temo. Ker je bilo tokrat predavanje in prikazovanje slik o lepoti Slovenije prav na slovenski kulturni praznik, se ga je udeležilo tudi več naših članov. Karlo je tudi v čast kulturnega praznika zapel poslušalcem slovensko himno, za kar je dobil velik aplavz.

Kdo je Karlo Pesjak? Karlo je mojster fotografije v naravi. Fotografira že 24 let. Že velikokrat je sodeloval, pa tudi zmagal na najrazličnejših tekmovanjih na Švedskem, v Sloveniji in v Evropi. Karlo je zelo priznan fotograf, že od leta 1991 je član švedske Photonature, ki povezuje najboljše mojstre fotografije in je sprejel nagrado fotografa leta od revije Aktuell Fotografi. Da pa ne pozabimo, čeprav ima Karlo zelo malo prostega časa, pa je že več kot desetletje član nadzornega odbora KD Slovenija v Olofströmu.

Karlo živi v mestu Hässleholm na jugu Švedske. Od ponedeljka do petka dela v tovarni, v sobotah in nedeljah pa se vozi širom Švedske in drži predavanja o naravnih lepotah, ki jih je preživel na svojih potovanjih, katera je opravil že skoraj na vseh celinah sveta. Razen fotografiranja švedske narave je potoval in fotografiral je Združenih državah Amerike, Mehiki, Avstraliji, Južni Ameriki, Islandu, Ferskih otokih, Grčiji in Sloveniji.

Če bi hoteli napisati vse kraje, kjer je že imel svoje predavanje, potem bi potrebovali več strani, zato bomo omenili samo to, da je imel predavanja po vsej Švedski. Lokalni časopisi širom Švedske, so že večkrat pisali o njegovem predavanju. Omenimo tudi, da Karlo pri svojem predavanju razen tega, da rad zapoje slovensko himno, poje slovenske narodne pesmi in recitira Prešerna ter druge slovenske pesnike. Na prvi pogled je Karlo malce sramežljiv, čeprav je že stopil na stopnico pedesetih let, toda v resnici je Karlo fant od fare in ima veliko predavanj za seboj v svojem življenju.

Naš Karlo je kot kulturni ambasador Slovenije na Švedskem in po Evropi.

Ciril Marjan. Stopar

Jože Stražar, Stockholm

Slovenija.svet

Pred menoj na mizi je zadnja številka revije za Slovence po svetu, ki se imenuje *Slovenija.svet*.

Prebral sem vse zanimivosti in jo za nekaj časa odložil, pa ne za dolgo. Eden od mojih švedskih gostov si je revijo po večerji pred božičnimi prazniki z velikim zanimanjem ogledoval. Pogovarjali smo se o življenju v Sloveniji, predvsem pa o lepotah Slovenije in pa

seveda tudi o slovenskih športnih dosežkih, ki jih poznajo tudi po svetu.

V švedski prestolnici živim že štiri desetletja, se pa v Slovenijo ves ta čas rad vračam in sicer bi lahko rekel, da se vračam na več načinov: dopustniško, poslovno ali pa tudi samo tako, da preberem revijo ali pa dobro slovensko knjigo. Vedno mi je toplo pri srcu, kadar daleč v tujini slišim pozitivne misli in lepe besede o Sloveniji.

Slovenska izseljenska Matica je izdajala revijo za Slovence po svetu, ki se je imenovala *Rodna gruda* in je bila med Slovenci v svetu zelo priljubljena. Revijo *Rodna gruda* sem na Švedskem redno prebiral, saj sem v njej med drugim lahko občudoval tudi vrhunske fotografije slovenskih krajev, ki jih je revija objavljala. Če ne bi bilo teh fotografij, še dandanes ne bi vedel, da imamo v Sloveniji toliko naravnih lepot in zanimivosti.

Ob prenehanju izhajanja revije *Rodna gruda* sem bil zelo skeptičen, obenem pa tudi radoveden, kdo bo v prihodnosti nam Slovincem po svetu posredoval zanimivosti in lepote slovenskih krajev, novice iz Slovenije pa tudi novice o delovanju slovenskih društev po svetu, kulturnih dogodkih in podobno.

„*Slovenija.svet*, kaj pa je to?“ sem se spraševal na začetku. No, hitro sem ugotovil, da je to nova revija za Slovence po svetu, ki je začela izhajati namesto revije *Rodna gruda*, ki pa je bila oblikovana in vsebinsko prav tako zanimiva kot *Rodna gruda*. Revijo sem imel naročeno na naslov mojega ateljeja in vsakokrat, ko sem prejel revijo, sem jo najprej z veseljem prebral, nato pa jo odnesel domov, da sem jo pokazal še drugim. Ravno zaradi tega sem zopet skeptičen ob novici o prenehanju izhajanja revije *Slovenija.svet*. Težko je verjeti, da bo kakšna nova revija lahko toliko bolj zanimiva za nas Slovence v tujini kot sta bili obe dosedanji.

Predvsem pa to pomeni tudi zmedo med Slovenci po svetu, ki si želimo prejemati revijo z zanimivostmi in novicami iz naše domovine. Tako zmedo bo nemogoče popraviti, če se neka revija preneha izdajati in se ponovno ustanavlja nova – pod drugačnim imenom in v drugi založbi. To pomeni le, da bomo Slovenci po svetu zelo težko sledili spremembam in ostali zvesti naročniki revije, kar pa najbrž pomeni tudi finančne težave izdajateljev nove revije. Žal dvomim tudi v to, da bo bodoča revija bolj kot predhodni dve zmoгла zadovoljiti vse bralce z različnimi željami in zahtevami, saj sta obe omenjeni reviji v preteklosti to delo izvrstno opravili.

Želim, da bi revija **Slovenija.svet**, ki so jo izdajali, obstajala še naprej, saj sem prepričan, da vsem Slovencem v tujini veliko pomeni. Konec koncev je revija pomenila glas iz domovine, ki nam je tudi po tolikih letih bivanja v tujini ostala nepopzabna vez z matično Slovenijo

Na Uradu za Slovence po svetu oz. Slovenski izseljenski matici v Ljubljani se vedno rad oglasim, saj so me skozi vsa desetletja vedno lepo sprejemali. Skupaj smo pripravili tudi več samostojnih in skupinskih razstav po Sloveniji. Slovenska Izseljenska Matica je mene in prav gotovo tudi druge slovenske umetnike po svetu vseskozi povezovala v kulturnem življenju.

Jože Stražar, e-naslov: j.strazar@telia.com www.sj.skulptorforbundet.se

REPORTAŽE

REPORTAGE

ROČNO LIČKANJE KORUZE - OBUDILI STARI KMEČKI OBIČAJ

Veseli večer na kmečkem dvorišču Zepekove-Smrketove domačije v Negovi;

Jesen je čas, ko kmetje pospravljajo svoje pridelke. Tačas sta na podeželju najbolj pomembni dve pospravili pridelkov: grozdja in koruze. Ob obeh je bilo včasih na kmetih veliko veselja. Pri obeh opravilih je bila v preteklosti nujna sosedska pomoč, kajti za ročno spravilo je bilo potrebnih veliko delavnih rok. Čeprav danes kmetje pridelujejo več koruze kot v preteklosti, je vse manj ročnega dela, saj ga opravijo stroji, ki jim pravijo silos kombajni. S strojnim delom so šli v pozabo prijetni družabni dogodki, ki so na podeželju razveseljevali od dela utrujene ljudi. Eno takih opravil je bilo ličkanje koruze, kateremu nekateri pravijo: lüpanje, kožujanje, likanje, ličkanje kakor z ozirom na kraj ali pokrajino.

Da bi tak lep dogodek na vasi ne šel v pozabo so pri Zepekovih, tako se reče domačiji, kateri sedaj gospodarita Ivica in Marjan Smrke, v Negovi 112, pravzaprav zaselku Negovski Vrh, pripravili (soboto 15. oktobra 2005) ličkanje koruze na stari način. Mimogrede naj povemo, da so Zepekovi, sosedi domačije znamenitega Slovenca, Dobrega človeka iz Negove Ivana Krambergerja, ki se je, ko je živel pri starših, velikokrat pri Zepekovih udeležil tega opravila. Tako kot nekoč, so tudi tokrat na njivi ročno potrgano koruzo nasipali na podolgovati kup pod »uto«, to je prostor, kjer ob hlevu hranijo vozove, ob njem pa pripravili iz desk zasilne klopi. Ličkanje se je vedno začelo po 20.00 uri, ko so ljudje po delih na poljih, opravili živino. Tako je bilo tudi tokrat. Razlika je bila le, da so v preteklosti prihajali peš, danes pa z avtomobili. V preteklosti so na ličkanje vabili sosede, prijatelje in sorodnike iz bližine. Vabili so jih ponavadi otroci. Ponavadi so ličkali za »gverilo«, to je: ti meni jaz tebi. Tistim, ki so prišli na ličkanje brez povabila so kmetje za plačilo izročili nekaj latov v snop zvezane koruze. Saj so se takrat ličkanja lahko udeležili vsi, ki so vedeli za dogodek. Čim več je bilo "ličkarjev", hitreje so opravili delo. Tako je ostalo več časa za zabavo in ples, na katerem je s harmoniko zaigral ljudski godec. Ples in zabava pa sta trajala do jutranjih ur.

Tudi na tokratnem Zepekovem ličkanju, kjer se je zbralo kakih 40 "lūpačev" kot jim tod pravijo, je zapela harmonika. Pravzaprav tri, saj so jo vlekli trije muzikantje: Karlek Klobasa, Jan Juršnik in Branko šijanec. V preteklosti so tod "lūpačem", ko so končali ponudili kruh in orehe, kot pijačo pa le jaboljčnik, redki tudi mošt. Tokrat je družina Smrke poskrbela za obilnejšo pojedino. Pri tem jim je pomagala mlada gospodinja sosedka iz zaselka Negovska vas Jožica Šijanec, ki je v krušni peči za to prireditev spekla: kruh, orehove in sirove pogače(kvasenice) ter ocvirkovke. Gospodarja Ivica in Marjan Smrke pa sta poskrbela za, za mesni narezek, orehe, pečene kostanje, kuhane hruške in seveda vinski mošt, ter za otroke primerne pijače-sokove. Ali je kaj čudno, če se je ob taki pojedini in ob glasbi treh muzikantov zaplesalo in zapelo. To pa je bil tudi glavni namen tega pozabljenega kmečkega opravila.

Kmečki kruh in mošt dobroti za ličkarje. Pogače in kruh je spekla Jožica Šijanec

In kdo se je spomnil, da bi obnovili ta lep

kmečki opravljeni običaj. O tem je gospodinja Ivica Smrke mama štirih otrok povedala: »Pri naši hiši, oddavna so rekli pri Zepekovih, zato ker je bilo mojemu dedku ime Zepek(Jožef), je bilo zmeraj veselo. Dedek je bil muzikant, pevec, po njem smo petje podedovali vsi potomci, ljubiteljski igravec in sploh veseljak. Prav zato so v hišo radi zahajali zabave željni sosedje in krajan. Pri vseh večjih skupnih kmečkih opravilih je dedek potegnili meh in že se je zaplesalo. Ljudje so radi prihajali v hišo. Tudi zato smo se mi mladi gospodarji odločili, da po kakih 20 letih obudimo običaj. Tak način spravila koruze je danes dokaj zamuden. Vseeno smo dobili delavce, ki so bili voljni sodelovati pri naši nameri, da z ročnim ličkanjem obudimo ta ljudski kmečki običaj. Kot vidite, je na našem kmečkem dvorišču nocoj nadvse veselo. Trudili se bomo, da bo prireditev tradicionalna.«

In kaj nam je povedala mama Ivica Smrke, 77 letna Barbara Fekonja: »Nadvse vesela sem, da so "tamaladi" pripravili takó lep večer. Spominjam se, ko se je na našem ličkanju zbralo po 90 do 100 ljudi. Joj, kako živahno je bilo, čeprav smo imeli pred sabo velike kupe koruze. Veseli so bili otroci in odrasli. Ne morem vam povedati, koliko veselja smo doživeli ob takih delih. Ob delu, ki ni bilo zahtevno, smo veliko peli, čeprav utrujeni od celodnevne dela, smo radi zaplesali.« Sosedka 71 Anica Pintarič, je dejala, da je v jeseni na tak način obiskala po 16 ličkanj. Po dnevi si je včasih zaradi utrujenosti od dela rekla: »Nocoj pa ne grem.« Toda, ko je prišel večer, jo je zopet vleкло. Vleklo jo je veselje in druženje. Prav zaradi druženja so Zepekovi, pripravili sobotno ročno ličkanje koruze.

Na ličkanje je od najdalj, iz Maribora, prišla Juljana Borko. »Na tej domačiji sem rojena. Tu sem preživela otroštvo in mladost. V hiši je bilo doma ljudsko petje. Pela je mama Justa, oče Jožef, jaz in sestra Baračika. Vesela sem, da se petje v družini ohranja tudi sedaj, saj »tamladi« tudi radi pojejo. Iz družine izhaja tudi muzikant osnovnošolec Jan Juršnik, ki kot slišite, odlično igra na harmoniko. Povabila na ličkanje sem bila nadvse vesela. Po dolgem času sem lahko obujala spomine na mladost, ki je bila v tistih časih nadvse lepa. Kljub težkemu delu smo se znali veseliti. Vsi smo imeli malo, vendar smo bili zadovoljni. Zdi se mi, da to današnji generaciji mladih manjka. Hvaležna sem mojim z domačije, da so nam pripravili tako lep večer.«

Vežanje koruze za obešanje

Ličkanje ob kupu koruze

*Gospodar
Marjan je
vesil
zvezano
koruzo*

*Besedilo
in foto:
LUDVIK*

KRAMBERGER

Prleške gibanice so slovenska kulinarična specialiteta, ki bi jo bilo vredno zaščititi

80-letna Augustina Lorbek iz Stogovec pri Apačah je v življenju spekla več tisoč gibanic.

Ko smo se nedavno mudili v Apaški dolini, smo se ustavili pri Augustini Lorbek, ki je tiste dni praznovala 80 let življenja. K njej sta nas povabili predsednicama KO RK in KS Stogovci, Milko Patekar in Majdo Jerebic, ki sta ji prišli čestitat za njen jubilej in ji izročili darila. Tedaj nas je Avgustina pogostila z rjavo zapečenimi in slastnimi gibanicami. Ko smo hvalili to nebeško dobroto, nam je zaupala, da jih je spekla za naš obisk. Bili smo radovedni,

kako zmore kaj takega pri njenih 80 letih. Povabila nas je, da jo obiščemo, ko bo pekla gibanice za gasilsko veselico. Tedaj lahko spremljamo njeno delo od začetka do konca. Tako se je tudi zgodilo.

Pa pogledajmo kdo je Avgustina Lorbek krajanka vasi Stogovci pri Apačah. Rodila se je leta 1925 v Lešanah. Tam se je poročila na posest k Viliju Rožmanu, ki ji je leta 1971, pri 52 letih življenja, umrl. Ker ni imela svojih otrok je posvojila Cvetko Senekovič, ki je pri njej v Lešanah tudi odraščala. V drugič se je poročila 1973. leta v Stogovce, a je tudi drugi mož Franc Lorbek pri 54 letih umrl. Sedaj že 25 let živi z invalidskim upokojencem Jožetom Koširo. Kot pravi je vesela, da ima pri hiši moško roko. Svoj življenjski jubilej je skupaj s sestrami Jožico in Nežo, ki živita v Lešanah in Marijo, ki živi v Slovenj Gradcu praznovala v gostilni Anice Fajfar v Apačah. V preteklosti je Avgustina, kot vsi maloposestniki, redila živino in svinje. Sedaj njihovo domačijo razveseljujejo male živali: kokoši, race, golobi(tudi pismonoše), pavi, zlati fazani, grlice, papagaji in kunci. Za vse to skrbi njen sopotnik Jože. Družbo naštetim živalim dela njen ljubljeneček psiček Bobi. Njen konjiček je branje in kolesarjenje. Ob lepem vremenu se s kolesom rada odpelje po opravkih in k maši v Apače.

Nas je zanimalo odkod ljubezen do pečenja gibanic? »Gibanice, mi jim rečemo gibance, pečem že veliko let. Peči sem se jih naučila, ko sem otrok služila pri Gabrijeli Tropenauer. Bila je izvrstna kuharica, ki je znala peči in kuhati v krušni peči. V tistem času so v peči pripravljali tudi drugo hrano. Zelje repo in kake druge jedi, tudi »žüpe«, juhe. V svojem življenju sem spekla več tisoč gibanic. Seveda tudi kruha in pogač. Ko smo imeli krave, sem pekla z domačo skuto, sedaj jih pečem s kupljeno. Pečem jih za lastne potrebe, pa tudi za gasilske veselice in kaka domača slavja. V zadnje čase po njih povprašujejo sosedge Avstrijci.«

Avgustina je pri svojih letih gibčna. Čeprav smo sledili njenemu delu, nam je zložila postopek izdelave in peke. Za testo ene gibanice potrebuje mehko pšenično moko, jajce, žlico sladkorja, malo suhega kvasa, nekaj kapljic belega olja in soli. Na roko meseno testo mora uro počivati. Ko je testo »spočito«, ga »razteni« na loparju, nanj nadevlje s kislo smetano obogateno skuto, po kateri potrosi nekaj rozin in sladkorja. To pokrije s tankim razvlečenim testom. Ko je skuta pokrita s testom, testo namaže z raztopljenim margarino ali maslom, nato pa nalaga še naslednje plasti raztegnjenega testa. Prava prleška gibanica bi naj imela vsaj devet »gib« plasti tankega testa. Tako kot vse plasti, tako tudi zadnjo namaže z margarino ali maslom.

Pomembno opravilo je priprava peči za peko. Za segretje peči na željno toploto uporablja stari, stari recept njene »učiteljice«. »Kot vidite v peči gorijo »kojncli«, oluščenimi storži koruze. Drugi jih vozijo na smetišče, meni je to dragoceno gorivo. Ob tem porabim še dva »püšla«, snopa bukovega ali gabrovega veja, ki ga sama nasekam. Doslej se mi še ni zgodilo, da bi bile gibanice, zaradi nepravilne temperature, neužitne. Ko jih vzamem iz peči jih po vrhu s čopičem, v preteklosti smo to delali s perutmi od purana, namažem z raztopljenim maslom ali margarino, narahlo posipam s sladkorjem in zmletim cimetom.«

Ob pripravi in peki gibanic nam je povedala še veliko zanimivega. Kot pravi, si je včasih na tak način prislužila kak »dinar«, sedaj peče zato, ker jo ljudje prosijo. Povedala je tudi, da jih je včasih pekla, posebno za gostije, po domovih, kjer so imeli krušno peč. Ta je itak bila pri vsaki hiši. Več vam ne bomo izdali, naj vam svoje pove pogled na pričujoče fotografije.

- 1 Dogoreli »konjcli« in veje, so ogreli peč
- 2 Sestavine za gibanice
- 3 Mesenje testa za gibanice
- 4 Nadevanje skute na testo gibanice
- 5 in 6 Pokrivanje nadeva s testom
- 7 V tek kmečki krušni peči se pečejo gibanice
- 8 Gibanice v peči
- 9 Pečena gibanica z loparjem iz peči
- 10 Pečene gibanice so oblite s smetano in sladkane

Besedilo in fotografije **Ludvik Kramberger**, Gornja Radgona

Moja Slovenija, nova revija za Slovence po svetu

V Ljubljani je izšla prva številka revije *Moja Slovenija*, osrednja revija za Slovence zunaj meja domovine, katere predniki sta bili reviji *Rodna gruda* in *Slovenija.svet*, obe v okviru slovenske izseljenske matice v Ljubljani. Revijo *Moja Slovenija* pošilja izdajatelj **Otroci d.o.o.** slovenskim društvom po svetu brezplačno, tako smo že imeli priložnost, da revijo preberemo ali jo še bomo. Revijo podarja Republika Slovenija in je darilo domovine rojakom po svetu (zapis na naslovni strani revije). O potrebah Slovencev po svetu ni le-teh nihče povprašal, tako ni vzroka, da bi revijo obravnavali ocenjevalno. Hvaležni smo,

ker nam Slovenija posveča skrb, oblika ni tako pomembna. Ali menijo Slovenci po svetu morda drugače? Revija *Moja Slovenija* je dosegljiva tudi na naslovu www.MojaSlovenija.net. Če želite dopisovati v revijo *Moja Slovenija*, lahko to storite po elektronski pošti na naslov urednistvo@mojaslovenija.net ali po pošti Kratka pot 1, 1000 Ljubljana, Slovenija.

A. Budja

Fotografska razstava

Stockholm

"Berätta inte för någon"

Objava razstave v Svenska Dagbladet. Ali pa: Nekateri od razstavljenih fotografij.

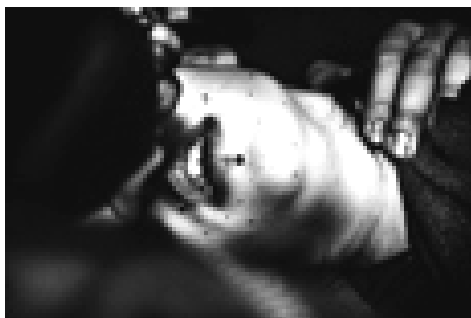
Študenti fotografije na Nordens Fotoskola so lansko leto obiskali Slovenijo. Rezultate svojega obiska in študija razstavljajo v Galleri Kontrasten na ulici Hornsgatan 8 v Stockholmu od 4 februarja do 5 marca 2006. Odprta je ob četrtek in petek od 12 - 18 ure, ter ob sobotah in nedeljah od 12 -16 ure.

Tam je tudi možno kupiti knjigo z istim naslovom ("Berätta inte för någon"), ki vsebuje razstavljenе fotografije in opis tematike.

Kdor pričakuje, da bo videl kaj lepega in reprezentativnega o Sloveniji, bo morda razočaran. Z redkimi izjemami, kot so na primer slike lipicancev, so se mladi fotografi odločili, da bodo prikazali predvsem temno plat življenja: narkomane, razpadle fasade, samomorilko, trde in mrke obraze.

Človek zapusti razstavo z vtisom bedne lumpenproletariatske dežele, ki je prikazana umetniško. Oglejte si tudi www.gallerikontrast.se

20 fotografer från Nordens fotoskola genomförde en resa till Slovenien. Utställningen i Galleri Kontrast på Hornsgatan 8 i Stockholm skildrar på ett personligt sätt bland annat livet kring ett järnverk, en kärlekshistoria, punkare i Kranj, långtradare genom Europa, en ung drogmissbrukare och drömmarna om en lycklig familj.

Den som förväntar sig att se något vackert och representativt om Slovenien kanske blir besviken. Förutom några få undantag såsom bilder på lipizzanerhästar skildrar fotografierna främst den mörka sidan av livet, flagnande fasader och hårda, mörka ansikten. Man lämnar utställningen med ett intryck av ett fattigt lumpen-proletariatland, skildrat på ett konstnärligt sätt.

Öppettider under utställningen 4 februari - 5 mars: torsdag-fredag 12.00-18.00 och lördag-söndag 12.00-16.00.

Brane Kalčević

Avstrijci so že dolgo Slovenci

DELO 11.10.04

Na Veleposlaništvu Republike Avstrije v Ljubljani so leta 2004 pripravili simpozij na temo: Novo sosedstvo v EU, Avstrija – Slovenija, na katerega so med drugimi povabili tudi red. prof. dr. Otta Kronsteinerja, ki predava na univerzi v Salzburgu. Imel je predavanje z naslovom »Evropska Slovenija in provincialna Koroška? O smislu jubilejev in spomenikov«. Za pogovor smo ga prosili tudi zaradi nekaterih zanimivih poudarkov, ki so jih vsebovale njegove teze.

Glede na vašo izhodiščno tezo (v naslovu predavanja) o evropski Sloveniji in provincialni Koroški – v čem je Koroška bolj provincialna, kot se nam zdi Slovenija?

Obstoj tisočletne nemške Avstrije je predsodek in neresnica. Avstrija je bila vedno večkulturna, v njenem osrednjem delu pa so sprva prevladovali Slovenci. Šele mnogo pozneje je nad njimi prevladala nemščina. To je tako zelo globinsko navzoče, da je celo samo ime Österreich slovenskega izvora! Prva omemba tega imena je namreč v nekem dokumentu iz 10. stoletja, ki dokazuje, da izvira to ime iz krajevnega imena gore, katere izvorno, slovensko poimenovanje je Ostravica – ker je na obe strani zelo strma.

Slovenistika ima v Avstriji zelo dolgo tradicijo, delno v pozitivnem in delno v negativnem smislu. Zdaj bi morali pokazati, kakšno vlogo je imela slovenistika do zdaj in kakšno bi morala imeti v bodoči skupni Evropi. Slovenistika je namreč na avstrijskih univerzah potisnjena v kot, marginalizirana, vendar ne zavoljo nemško govorečih Avstrijcev, temveč zaradi velike prevlade, ki jo imajo na oddelkih za slavistiko hrvaški profesorji.

Težave med Slovenci in Hrvati v Avstriji so posledica obrata, ki je nastal po odhodu Franca Miklošiča, prvega slovenista na Dunajski univerzi, ki je tudi ustanovil ta oddelek, in po prihodu Vatroslava Jagića, ki je začel z antislovensko usmeritvijo dunajske slavistike. Odtod tradicija napetosti, ki traja do danes. V Avstriji imamo namreč univerzitetni zakon, po katerem je slovenistika polni univerzitetni predmet. Ker prevladujejo hrvaški profesorji, so tudi informacije, ki jih dobivamo z dunajske univerze, hudo pomanjkljive. V Avstriji še vedno le redki vedo, da so Brižinski spomeniki najstarejši zapis slovenske besede. Nastal je v nekdanji Karantaciji, na ozemlju sedanje avstrijske Koroške in Štajerske, torej v Avstriji. Vsa krajevna imena do črte med Linzom in vzhodno Tirolsko, ki vsebujejo kakršnekoli slovanske prvine – in teh je izjemno veliko – so po izvoru ne »slovanska«, ampak koroška, se pravi slovenska. Ko sem davno tega pisal svojo disertacijo o slovenskih krajevnih imenih, me je profesor zavrnil: »Ne, to niso slovenska, to so slovanska imena.« In pod tem naslovom je žal disertacija izšla. V resnici so to slovenska imena in jih je ogromno, vse do Donave na severu.

Vi poučujete slavistiko na univerzi v Salzburgu?

Ja, ker nimamo katedre za slovenistiko, temveč za slavistiko, ki vključuje širši spekter slovanskih jezikov. Dr. Katja Sturm-Schnabl, ki je prav tako sodelovala na simpoziju, pa je profesorica slovenistike na dunajski univerzi, kjer sploh ni sistematiziranega univerzitetnega mesta. Na žalost je tradicija tako močna, da potvarja tudi vedenje avstrijskih filologov, saj so nekateri Hrvati prepričani, da so Slovenci kajkavci ali alpski Hrvati in slovenistiki še vedno ne dajo mesta, ki ji v okviru univerze pripada.

Karantanija po letu 975 – velika vojvodina svetega Rimskega

cesarstva z osrednjo vojvodino Koroško ter krajinami: Karantansko, Ptujsko in Savinjsko (iz njih je nastala Štajerska), Kranjsko, Istrsko, Furlansko in Veronsko (kasneje Benečija). Vzhodna krajina (Avstija) je od leta 876 spadala k Bavarski.

Na kakšne načine pa se trudite, da bi spremenili odnos do slovenistike? Ali spodbujate tudi mlajše generacije, ki vas bodo nasledile?

Tudi ta intervju lahko pripomore k širjenju zavesti o pomenu slovenistike. O tem, da so bili Brižinski spomeniki slovenski in da se je v srednjem veku na današnjem avstrijskem ozemlju govorilo slovensko; da je bil to deželni jezik, ne samo na Koroškem, ampak tudi na Štajerskem, se pravi na območju bivše Karantanije. Slovenci in »Avstrijci« smo torej tu skupaj že tisočletje, praktično od vedno. Zato je avstrijsko kulturno in literarno zgodovino potrebno praktično napisati na novo.

Vendar je potem bolj smiselno zgodovinsko zavest spreminjati v Avstriji, Slovenci se zavedamo pomena Brižinskih spomenikov za našo kulturo.

V Sloveniji se včasih širi tudi napačno prepričanje, saj z dunajske univerze prihajajo »hrvaške« informacije. Univ. prof. dr. Radoslav Katičič, ki bo nastopal na konferenci Cobissa novembra v Mariboru na temo Kulturno-zgodovinske vezi v srednji in jugovzhodni Evropi, je bil dvajset let grobar slovenistike na dunajski univerzi. Preprečil je vsakršno sistematizacijo, ki bi bila nujno potrebna. Za marginalizacijo slovenistike v Avstriji torej niso krivi samo nemški Avstrijci, temveč slavisti. Seveda obstaja mlada generacija. Na konferenci je sodelovalo nekaj perspektivnih mladih doktorjev znanosti, ki bodo nadaljevali delo na področju slovenistike, a poprej bodo morale avstrijske univerze s slovenističnim programom urediti sistematizacijo delovnih mest. Na Dunaju je bilo ravnokar ustanovljeno eno asistentsko mesto za določen čas treh let, manjka pa še vedno sistematizirano profesorsko mesto. Na avstrijskem ministrstvu za šolstvo in zunanje zadeve slovenistiko podpirajo, ampak univerzi delovnih mest ne morejo diktirati.

Slovenci in Avstrijci že dolgo živimo skupaj, ampak včasih se zdi, da se ne razlikujemo samo po jeziku, ampak da gre tudi za razlike v mentaliteti. Zakaj se je povečevalo število nemško govorečih posameznikov, zmanjševalo pa število slovensko govorečih?

Avstrijci in Slovenci smo živeli skupaj, na istih ozemljih in v istih državnih okvirih tako dolgo, da imamo skupno ali vsaj podobno skoraj vso kulturno dediščino, razen jezika. Vse težave v zvezi s Slovenci v avstrijskem prostoru nastajajo zaradi različnih/neustreznih izobraževalnih sistemov. Evropska zveza je uspešno združena na ravni monetarnega sistema; na ravni povezovanja in komplementarnosti šolskih sistemov pa smo še v kameni dobi.

Zakaj pa je do tega vseeno prišlo?

To je bil postopni proces, ki je prišel z Zahoda in bavarski dialekt se je začel širiti, dokler ni preprosto prevladal. Dialekt, ki ga je govorila moja mama, ni bila nemščina, ampak bavarski dialekt, nemščino sem se naučil šele v šoli. Pri širjenju nemščine so imele pomembno vlogo izobraževalne institucije in cerkev.

Slovenija je sprejela zakon o uporabi slovenščine, ki je skoraj več razburjenja povzročil med haiderjanskimi Korošci, ki se sklicujejo prav na Evropo, kot pa med Slovenci. Ali se tudi v tem kaže njihov provincializem?

To je delikatno vprašanje. Poznam zakon, osebno pa ne verjamem, da se lahko jezik ohranja in razvija z zakonom. V Evropi je več držav, kjer imajo podobne jezikovne zakone, recimo Francija, Litva, Latvija idr., a nikjer nimajo določenih tudi kazni za kršenje tega zakona.

Bolje je, če se jezik vzgaja in bogati skozi izobraževanje, saj ne verjamem, da bi lahko bila zakonodaja in odredbe bolj učinkovite. Še posebej ne, če so te odredbe namenjene tistim tujcem, ki se zanimajo za Slovenijo. Mislim, da bo slovenščina obstala tudi brez zakona.

Kako pa bo Evropska unija vplivala na obstoj in razvoj jezikov majhnih narodov?

Mislim, da je Evropska unija edina alternativa za obstoj Evrope in njenih kultur, zato sem vesel, da je do tega prišlo in da je zraven tudi Slovenija. Zanimivo bo videti, kako se bodo ohranjali manjši jeziki. Ne moremo pričakovati, da se bodo Portugalci, Španci ali Latvijci učili slovenščino, pomembno pa je, da majhni narodi gojijo dvojezičnost. Slovenci so v tem smislu najboljši Evropejci: že več kot 1000 let ohranjajo dvojezičnost, in to v vseh svojih regijah: na severu slovensko-nemško, na zahodu slovensko-italijansko, na vzhodu slovensko-madžarsko dvojezičnost.

Poznate teze o venetskem izvoru Slovencev? Kako jih ocenjujete?

O izvoru evropskih narodov imamo tisoče zgodb in tez, moja je, da Slovenci živijo na svojem današnjem ozemlju že od samih začetkov in da niso prišleki. Tu so bili še v času rimskega imperija, ko je obstajala provinca Noricum Mediterraneum; najprej so govorili keltsko, bili nato romanizirani in potem prevzeli še slovanski jezik. Iz vse te mešanice je nastala slovenščina. Ne, venetska teorija me ne zanima, to je ena lepa fantazija.

Kako pa so v okviru slavistike na Dunaju zastopani drugi slovanski jeziki, denimo poljščina ali češčina, bolgarščina?

To je še ena tragedija. Vse univerze v Avstriji sicer imajo oddelek za slavistiko, ampak realnost je ta, da vse vodijo rusisti in študenti slavistike pravzaprav študirajo ruščino; na prvem mestu je rusistika. Pri nas v Salzburgu je tako, da imamo poleg ruščine še češčino in poljščino. Za slovenistiko so namenjeni trije pomembnejši centri – na celovski, graški in dunajski univerzi.

Koliko študentov imate v Salzburgu?

Okoli 150 jih je vpisanih na oddelek slavistike. Na Dunaju jih je približno 800, od tega jih študira slovenistiko okoli 40.

Kako sodelujete s slovenskimi ustanovami?

Največ stikov vzpostavljamo s pomočjo osebnih poznanstev. Sam denimo sem osebno poznal vse avstrijske veleposlanike v Sloveniji. Ustanove kot so univerze in inštituti, pa med seboj slabo ali premalo sodelujejo. Zelo primerna oblika sodelovanja bi bili skupni projekti. Študenti na Dunaju se zavedajo pomena slovenistike, zaradi dolge in bogate skupne zgodovine. V dunajskih arhivih je veliko zanimivih slovenističnih materialov, veliko snovi za znanstveno delovanje. V Salzburgu sem kot slavist v manjšini, kar konkretno pomeni, da imam na univerzi en sam glas. Sem v manjšini, zato tudi lažje razumem slovensko manjšino.

Jelka Šutej Adamič Ponedeljek, 11. oktobra 2004

Kako naj tebe imenujem, domovina?

POJEM TI HVALNICO

Pojem ti hvalnico, domovina,
kakor se tudi spodobi za sina,
ko mu tujina razjeda srce.

Rečem jim, ko me vprašajo zate,
da si dežela srečnih ljudi,
kajti ne vem, če ni kdo med njimi,
ki ti pogubo in žalost želi,

Rečem jim, da so obdelana polja,
da nam pšenica dvakrat zori
in da strastna življenjska volja
žene ljudi, ljudi na zemlji,
ljudi pri strojih,
ljudi pri peresu,

rečem jim, da je svoboda, pravica,
in rečem jim, da sem ponosen nate,
ker tebi enake dežele ni.

In ker te ljubim, domovina,
mi nikar ne zameri takih laži.

JAZ TE IMENUJEM MATI

Jaz te imenujem mati,
ker sem tvoj sin

in ker imaš mehko srce kakor mati

Jaz te imenujem mati,
ker imaš solzo za mojo žalost
in smeh za moje veselje.

Jaz te imenujem mati,
ker si moj dom
in ker mi daješ tolažbo ob hudih urah.

Jaz te imenujem mati,
ker imaš kruh za mojo lakoto
in posteljo za mojo bolezen.

Jaz te imenujem mati. –

TI HODIŠ Z MENOJ

Ti hodiš z menoj po poteh,
kjer ni poti.
Ti si prva mojih sopotnikov.

Ti govoriš z menoj o stvareh
brez besedi.
Ti si prva mojih sobesednikov.

Ti deliš z menoj vse,
kar ljubezen ni.
Ti si prva mojih ljubezni.

(iz zbirke *Moje Bregače* / Tone Kuntner)

*Prispevek je v
uredništvo poslala
Olga Budja,
Helsingborg; njej
ga je posredoval
Marjan Goljan,
Gornja Radgona,
10. 12. 2005*

Kulturni praznik, 8. februar

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika so tudi letos v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada. Letos sta Prešernovo nagrado prejela pesnik, esejist in pisatelj Milan Dekleva ter filmski režiser Karpo Godina. Nagrajenci Prešernovega sklada pa so: kipar Mirko Bratuša, pianist Bojan Gorišek, igralka Nataša Barbara Gračner, pisatelj Milan Kleč, lutkovni ustvarjalec Silvan Omerzu in pesnica Maja Vidmar. Na sam praznični dan so po vsej Sloveniji potekale kulturne prireditve, svoja vrata so odprle številne kulturne ustanove. Mnogi muzeji in galerije so pripravili pestro paleto dejavnosti, od likovnih delavnic za najmlajše, do strokovnih vodstev po razstavah za odrasle. Številni so ob tej priložnosti obiskovalcem ponudili tudi popust pri nakupu svojih publikacij. Ljubljančani so na Prešernovem trgu prisluhnili že tradicionalnemu recitalu Prešernovih poezij, v knjigarni Konzorcij je potekalo tradicionalno srečanje z literati, prevajalci, esejisti, filozofi in drugimi umetniki, ki so dobitniki različnih nagrad.

V Arhivu Republike Slovenije so v počastitev slovenskega kulturnega praznika že v torek odprli razstavo starih razglednic z naslovom Narod naš dokaze hrani. Na ogled je okrog 110 originalnih razglednic s konca 19. in začetka 20. stoletja, ki pripovedujejo o obstoju Slovencev v krajih, ki so danes zahodno in severno od slovenskih meja.

Tudi v Prešernovi rojstni vasi Vrba je potekala proslava z naslovom Prešeren je umrl... vendar še ni pokopan, s katero so želeli ljudi znova spodbuditi h kulturnemu izobraževanju in udejstvovanju. V Vrbi so tudi razstavili Prešernove poezije, prevedene v številne svetovne jezike, med drugim tudi v arabščino, bengalščino in kitajščino. Odprtje razstave je danes teden spremljal recital Prešernovih poezij, predvsem njegove Zdravljice, ki je na prireditvi zazvenela v številnih tujih jezikih. V mestu Prešernovega dolgoletnega bivanja - Kranju, pa so v starem mestnem jedru potekale predstava Prešern Prešernu, mednarodni festival lajnarjev, vožnja s kočijo ter predstavitev meščanskega gospoda in gospe ter Kranjske garde iz 19. stoletja.

Ob 100. obletnici pesnika Simona Gregorčiča je Mladinska knjiga izdala monografsko publikacijo Zlata knjiga Simona Gregorčiča. Knjiga prinaša vzporedno ponatisnjena faksimile rokopisa in prvo izdajo Poezij iz leta 1882, dopolnjuje pa ju mala slikovna monografija, ki pesnika prikaže še v širši, tudi neliterarni luči. Mohorjeva družba Celovec pa je skupaj s celjsko in goriško Mohorjevo družbo izdala knjigo Prešeren in likovna umetnost Damirja Globočnika.

Statistični urad Republike Slovenije je ob slovenskem kulturnem prazniku objavil nekaj novejših statističnih podatkov, ki kažejo na število knjižnih izdaj, delovanje knjižnic, obisk gledaliških predstav, muzejev in koncertov ter filmsko produkcijo. V Sloveniji je bilo leta 2004 izdanih 4 tisoč 340 naslovov knjig, med njimi je bilo 3 tisoč 686 naslovov prvih izdaj, 74 odstotkov izdanih knjig je bilo izvirnih del. Celotna knjižna proizvodnja je v primerjavi z letom 1995 porasla za skoraj 36 odstotkov. Zadnji podatki o knjižnicah kažejo, da je leta 2003 poleg NUK in Centralne tehnične knjižnice v državi delovalo še 55 visokošolskih knjižnic, 137 specialnih knjižnic in 61 splošnih knjižnic. Obisk v knjižnicah se od začetka 90-ih let povečuje, kar še posebej velja za splošne knjižnice. V sezoni 2003/04 je 35 gledališč, skupin in zavodov izvedlo 5 tisoč 137 predstav, ki si jih je ogledalo skupaj dober milijon gledalcev. Slovenska filharmonija in pet poklicnih orkestrrov je v isti sezoni izvedlo 221 predstav, ki jih je obiskalo 173 tisoč obiskovalcev. V Sloveniji je v sezoni 2003/04 delovalo tudi 49 zavodov za kulturo in kulturnih domov. Ti so na različnih področjih kulturne dejavnosti izvedli 8 tisoč 273 predstav, ki si jih je ogledalo več kot dva milijona obiskovalcev. V 121 muzejih in muzejskih zbirkah si je različne stalne in občasne razstave ogledalo prek dva milijona obiskovalcev. Leta 2003 je bilo v Sloveniji narejenih 17 filmov, kar je 10 filmov

več kot leta 2002 in tudi precej več kot v preteklih letih. V kinematografe je bilo leta 2003 distribuirano skupaj 188 domačih in tujih filmov. Filme si je ogledalo 2,9 milijonov obiskovalcev, od tega si je domače filme ogledalo 244 tisoč oziroma 8,5 odstotka kino obiskovalcev.

Vir: info.slovinci@ognjisce.si, 10.2.2006

Valentinovo

VELIK KOZAREC KISLIH KUMARIC IN KAVA

Kadar se vam zgodi, da izgubljate kontrolo nad lastnim življenjem, kadar vam je dan s 24. urami prekratek, pomislite na velik kozarec kisljih kumaric.

Profesor je stal pred svojimi študenti pred začetkom predavanja filozofije, za seboj je imel nekaj predmetov in čakal. Ko se je predavanje pričelo, je brez besed pred sebe dvignil velik prazen kozarec v katerem so bile prej kisle kumarice, ga položil na kateder in napolnil z žogicami za tenis. Potem je vprašal študente, ali je kozarec poln. Strinjali so se, da je.

Za tem je profesor vzel škatlo, polno kamenčkov in jih sipal v kozarec, ki ga je rahlo pretresal. Kamenčki so se otkotrljali v prazen prostor med žogicami. Tedaj je spet vprašal študente, ali je kozarec poln. Spet so se strinjali.

Naslednja škatla, ki jo je profesor vzel, je bila polna peska. Ko ga je sipal v kozarec je pesek zapolnil še vse preostale prazne kotičke med žogicami in kamenčki. Še enkrat je vprašal študente, ali je kozarec poln. Skrušeno so odgovorili, da je.

Tedaj je profesor izpod katedra vzel dve skodelici polni kave in ju zlival v kozarec. Kava je natopila pesek. Študenti so se smejali. "Sedaj, " je rekel profesor, med tem ko je smeh pojenjal, "želim, da razumete, da ta kozarec predstavlja vaše življenje. Žogice za tenis so pomembne stvari v vašem življenju: vaša družina, vaši otroci, vaše zdravje in stvari, ki se jim predajate. To so tiste stvari, s katerimi bi vaše življenje bilo se zmeraj izpolnjeno, če bi vse drugo izginilo!

Kamenčki predstavljajo druge stvari, ki so za vas pomembne: vaša služba, vaša hiša, vaš avto. Pesek pa predstavlja ostale stvari. Tiste male stvari. Če napolnite kozarec s peskom, v njem ni več mesta za žogice za tenis in za kamenčke. Enako je v vašem življenju. Če porabite ves svoj čas in energijo za male stvari, nikoli ne boste imeli mesta in časa za pomembne stvari. Skrbite za stvari, ki so ključne za vašo srečo! Igrajte se s svojimi otroki. Najdite čas in pojdite k zdravniku. Peljite partnerja na večerjo. Obnašajte se, kot da imate spet 18 let... Za očistiti stanovanje in za popravilo stvari bo vedno dovolj časa. Najprej poskrbite za žogice za tenis - stvari, ki so za vas resnično pomembne. Ugotovite svoje prioritete. Vse ostalo je pesek."

Tedaj je ena od študentk dvignila roko in vprašala: "In kaj predstavlja kava?" Profesor se je zasmel. "Všeč mi je, da ste to vprašali! Kavo vlivam zato, da bi vam pokazal, da brez obzira koliko mislite, da je vaše življenje polno, v njem je vedno prostora za skodelico kave s prijateljem!"

Zgodbico je v uredništvo po e-pošti poslala Štefka Budja, Šentjur

a) Viktor z moškim zborom...Olofström, dec. 05.
 b) Tako so izgledali pri Budjevi Olgi letošnji krapci, kakšni so bili po okusu, si lahko le mislimo. Mmmmm!

Helsingborg, februar, 2006.

c) Vilma Rampre čaka, da ji miklavž prinese darila, a Mikael Kranjc je že dobil svoje darilo, Slovenija, Olofström, dec. 05.

d) Ljubljana, Tromostovje s Prešernovim spomenikom. Foto: Danni Stražar, 2005

Orfeum, februar, 2006: a, b in c) - Praznovanje rojstnega dne – Leonida in Peter Kembro; vsak teden je kdo, ki polni leto pa tudi okrogle, jubilatne obletnice se občasno vrstijo. Iskrene čestitke!

Iz 30-letnice slovenskega društva Simon Gregorčič v Köpingu, 2002

Slovensko društvo Slovenija, Olofström, praznovanje 30-letnice, 2004

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR C/O Jenko

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6

faks 08 662 92 74

e-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

VELEPOSL. KRALJ. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona